Z A P I S N I K

sa 5. sjednice Nacionalnog vijeća za praćenje provedbe Strategije suzbijanja korupcije na temu "Analiza zaštite zviždača u Europskoj uniji i hrvatska iskustva", održane 5. studenog 2009. u Hrvatskom saboru u dvorani "Ivan Mažuranić", Trg sv. Marka 6

Početak u 11,04 sati

Predsjedava: dr.sc. ŽELJKO JOVANOVIĆ, predsjednik Nacionalnog vijeća za praćenje provedbe Strategije suzbijanja korupcije Hrvatskoga sabora

PREDSJEDNIK:

Pozdravljam sve prisutne. Neću pozdravljat nikog ponaosob da ne bih nekog izostavio. Zahvaljujem se svima koji su se odazvali ovom našem pozivu. Zaista mi je drago što je evo dvorana dupkom puna i što ćemo, vjerujem, imati kvalitetnu raspravu sa osnovnim ciljem da u Hrvatskoj zaštita zviždača bude na najvećem nivou koji garantiraju nekakva europska iskustva.

Uvodno, evo samo tri osnovna pitanja. Prvo pitanje, zbog čega Hrvatska još uvijek nema zakon koji bi štitio zviždače je pitanje koje se često susreće. Pitanje zaštite zviždača riješeno je i u Europskoj uniji na različite načine, o čemu ćemo čuti uvodno od gospodina Dubravice. U nekim zemljama jednim zakonom, u nekima zapravo i bez zakona, u nekim sa više zakona, ali ono što je najbitnije da je zaštita zviždača neupitna.

U Hrvatskoj na papiru zaštitu zviždača osiguravaju četiri zakonska akta, Zakon o radu, Zakon o državnim službenicima, Zakon o trgovini i Zakon o kaznenom postupku. Nažalost, u stvarnosti zviždačima ipak češće prijeti batina i otkaz. Licemjerno je ponekad pozivati građane da prijave korupciju kad im država ne osigurava zaštitu. Sjetimo se Ankice Lepej i Vesne Balenović, Igora Rađenovića, doktora Sladoljeva, Krešimira Mišića, novinara Apelta i da dalje ne nabrajam.

Drugo pitanje s kojim sam se susretao ovih dana, da li postoje nekakvi pomaci oko zakona o zviždačima u Hrvatskoj. Ja želim još jednom naglasiti da po meni, kao možda i uvod u raspravu, to i nije ključni problem. Ključni problem je da li dosljedna primjena postojećih zakonskih odredbi može osigurati zaštitu zviždača.

Nažalost, kod nas postoji čitav niz zakona koji se zapravo u praksi ne primjenjuju. To je nerijetko bilo izraženo u proteklom periodu upravo u borbi protiv korupcije, ali podsjećam vas, u strategiji koju je donio Sabor, upravo je zaštita ljudi koji u dobroj vjeri prijavljuju korupciju postavljena kao prioritet.
Upravo iz toga razloga Nacionalno vijeće i organizira ovu tematsku sjednicu da usporedimo europska iskustva i hrvatske svakodnevne primjere sa ciljem pronalaženja najboljeg rješenja koje bi osiguralo najbolju zaštitu svih građana koji prijave u dobroj vjeri korupciju. Smatram da je to ključ unapređenja rezultata u razotkrivanju korupcije i da bez građana nema uspjeha u borbi protiv korupcije.

Što je Vijeće dosad poduzimalo glede zaštite zviždača također je bilo pitanje s kojim sam se susretao. Vijeće neprestano traži veću učinkovitost od policije, od državnog odvjetništva i sudstva kako bi pravomoćno osuđujuće presude i oduzimanje sve imovine stečene korupcije, ali i one za koju se ne

može dokazati porijeklo, bilo glavni poticaj ljudima u Hrvatskoj da se aktivnije uključe u borbu sa korupcijom.

Dobio sam nedavno knjigu gospođe Lepej sa posvetom koju bih iskoristio za početak ovog našeg rada, gdje gospođa Lepej kaže najgore je imati sluh a ne čuti, imati oči a ne vidjeti, imati jezik a šutjeti. Evo to piše u posveti knjige koju sam dobio od gospođe Lepej koja je također danas sa nama.

Dakle, ja želim da ova naša današnja rasprava potakne raspravu i u političkim strankama i u sindikatu i u civilnom društvu što treba učiniti da zviždači u Hrvatskoj budu zaštićeni.

Uvodno će nam temu prikazati gospodin Dubravica iz Sektora za suzbijanje korupcije Ministarstva pravosuđa kojem se zaista zahvaljujem na vrlo kvalitetnom materijalu koji je izradio, a temeljem zaključka naše tematske sjednice posvećene medijima, jer su upravo novinari nerijetko ti koji kao također zviždači dobivaju batine i ostaju bez posla.

Dakle, naša tematska sjednica 15. lipnja imala je zaključak da ovo Nacionalno vijeće organizira upravo ovu temu i evo mi to danas činimo.

Ja pozivam gospodina Dubravicu da uzme riječ.

Dok gospodin Dubravica bude govorio, nekih 15, 20 minuta, molim vas da se svi prijavite koji želite uzeti učešće u raspravi kako bih na temelju toga mogao procijeniti koju dužinu rasprave pojedinačne možemo imati.

Kod tajnica imate prijavne listiće.

Gospodin Dubravica, izvolite.

DAVOR DUBRAVICA:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Poštovani članovi Nacionalnog vijeća, uvaženi gosti.

Sektor za suzbijanje korupcije Ministarstva pravosuđa je stručna služba koja uz svoje ostale dužnosti prati sve što se tiče prevencije korupcije na domaćem i na međunarodnom planu pa tako i područje zaštite zviždača.

Znamo da su koruptivna kaznena djela djela koja se teško otkrivaju i bez sumnje, svi ćemo se ovdje složiti da je pri tom uloga osoba koje prijavljuju korupciju, osoba unutar sustava vrlo važna. Bez njih je korupciju vrlo često teško i nemoguće otkriti.

Što bi onda uopće bio zviždač? U različitim jezicima se različito naziva. Hrvatska riječ zviždač dolazi od engleske riječi whistler-blower što je prilično doslovan prijevod. Moram priznati da se meni ta riječ zviždač baš i ne sviđa, podsjeća me na nekakvo zviždukanje, ali riječ se prilično udomaćila i nema više smisla o tome raspravljati.

Pojam zviždač obuhvaća osobu koja u dobroj vjeri prijavi nepravilnosti u organizaciji. Ta osoba može biti u različitim zakona je različito riješeno, zaposlenik, bivši zaposlenik, član organizacije, kandidat za posao.

Mi smo proučili puno svjetskih rješenja, nekakvi zajednički elementi u zakonima se mogu naći. To je da se prijavljuje u dobroj vjeri, da se prijavljuje nepravilnost, dakle važne stvari, nikakve sitnice. Pri tom su motivi i cilj prijavljivanja nebitni.

Od zviždača se ne traži osiguravanje dokaza, ne u smislu da nema dokaza za to što prijavljuje nego da on sam ne osigurava dokaze zato da bi se izbjeglo, da bi ako zviždač pokuša doći sam do dokaza da nadređeni ili osoba koja se sumnjiči sazna za to ili čak da se zviždač gura u kazneno djelo npr. krađe službene dokumentacije. To je posao nadležnih organa.

Ukoliko se pokaže da je prijava neosnovana, zviždač ne gubi pravo na zaštitu jer je bio u dobroj vjeri. Isto tako, većina rješenja propisuje propisani način prijavljivanja kojeg je zviždač dužan se pridržavati.

Postupak prijavljivanja bi išao redom, interna prijava unutar strukture organizacije prvo, naravno ukoliko je čelnik tijela taj kod kog se prijavljuje tim redoslijedom ne može ići. Imamo nadležna tijela, to su naravno policija i državno odvjetništvo. I vanjska prijava, od kojeg su najčešće prijave medijima.

Moram istaknuti da se prijave medijima, ukoliko idu prve, iznimno rijetko se štite i u većini zakonodavstava se na njih ne gleda blagonaklono ako nisu ispunjeni ostali načini prijavljivanja.

Od čega se zviždač štiti? Uz opće odredbe zakona kojim se štite svjedoci posebno što se tiče zviždača su dakle svi oblici diskriminacije ili odmazde što može biti otkaz, prekid ugovora, sankcioniranje, premještaj, zastoj u napredovanju, zakidanje u plaći, mobbing, ne slanja na edukacije. Dakle, bilo koji oblik diskriminacije.

Kako se štiti? Štiti se da je njegova prijava povjerljiva. Dakle, da osoba koja je prijavljena ne bi trebala saznati za nju. Zakonodavstvo propisuje sankcije za osobe koje diskriminiraju zviždače nakon svoje prijave. To su različite sankcije, novčane kazne, suspenzije. Čak neki zakoni imaju i kazne zatvora. Zviždač koji je dokazao pravo na zviždanje ima pravo na vraćanje na posao, ima pravo na naknadu štete, neisplaćenih plaća, troškova odvjetnika i svega drugog što ide s time.

Od međunarodnih rješenja Konvencija Ujedinjenih naroda protiv korupcije svakako je najvažniji međunarodni dokument. Donesena je 2003. Hrvatska ju je ratificirala 2005. Vidite u članku 33. kaže: "Pruža se zaštita od svakog neopravdanog ophođenja svakoj osobi koja u dobroj vjeri na temelju razumne sumnje prijavi nadležnim tijelima bilo kakve činjenice koje se tiču kaznenih djela." Dakle, štiti se zviždač od neopravdanog ophođenja. Ta je formulacija široko postavljena. Obuhvaćala bi sve o čemu sam prije govorio. Uz UN konvenciju važne su dvije konvencije kojih je Hrvatska također

ratificirala kao članica GRECO-a, Konvencije Vijeća Europe. To su kazneno-pravne konvencije o korupciji i građansko-pravna konvencija o korupciji. Zviždači se štite, da ne čitam sve.

U svijetu postoje različita zakonska rješenja. Mi smo dosta zakona pročitali, pogledali. Ja sam pokušao podijeliti rješenja na skupine. Dakle, postoje zemlje koje imaju posebne zakone o zaštiti zviždača. To su kao što vidite uglavnom zemlje common law sustava – SAD, Australija, Kanada, Novi Zeland, Južna Afrika, Velika Britanija. Zatim zemlje Dalekog istoka – Japan, Koreja, te od europskih zemalja koje ne pripadaju u ove sustave Zakon o zaštiti zviždača imaju Albanija i Rumunjska.

U europskim zemljama, većini europskih zemalja se zviždači štite kroz pojedine zakone kao što je na primjer Zakon o radu, Zakon o državnim službenicima. To je i slučaj Francuske, Njemačke, Austrije, Cipra, Hrvatske.

U Hrvatskoj se dakle štiti kao što je predsjednik uvodno rekao u Zakonu o radu i Zakonu o državnim službenicima. U analizi koju ste dobili imamo jednu grešku. Piše članak 155. Zakona o radu. Nije, nego članak 115. stavak 3. Zakona o radu, pa se ispričavam zbog greške.

Dakle, dalje postoji sustav zaštite zviždača kroz posebne zakone o zaštiti svjedoka. Tu se naročito ističe Italija. Italija ima jak Zakon o zaštiti svjedoka. Razlog toga je naravno antimafijaški zakoni kroz koje se detaljno štite svjedoci. Međutim, taj zakon se može primijeniti na zviždače.

Posebna kategorija koju sam nazvao nema posebnih odredbi, nemojte je doslovno shvatiti. Dakle, nema odredbi na način koje imaju prethodne tri kategorije. Neke zemlje od navedenih nemaju nikakva rješenja, dok neke zemlje kao Švedska što vam je detaljno navedeno u analizi nema izričito rješenje o zaštiti zviždača. Ali davanje informacija štiti kroz Zakon o slobodi medija.

Područje zaštite zviždača je jedno prilično novo zakonsko područje, osim jednog američkog rješenja. Većina zakona doseže najduže od zadnjih 20 godina. I još uvijek se traže najbolja rješenja za zaštitu.

Zemlja koja svakako ima najrazvijeniji sustav zaštite zviždača i prilično kompliciran su Sjedinjene Američke Države. Tu su pobrojani neki od najvažnijih zakona. Inače, prvi Zakon o zaštiti zviždača koji je donesen u svijetu je Lincolnov False Claims Act iz 1863. Lincoln je taj zakon donio iz razloga što je u vrijeme američkog građanskog rata bilo velikih nepravilnosti u sustavu javne nabave za vojsku, te je iz tog razloga donesen zakon.

Zakon o zaštiti zviždača iz '89.-te Whistleblower Protection Act, zatim Sarbanes-Oxley Act., postoji čitav niz zakona koji štite zviždače u području okoliša atomske energije, zaštite voda, te čitav niz zakona država članica SAD-a.

Ja ću se orijentirati na dva najvažnija. To je Whistleblower Protection Act. Njim se štiti javni sektor, zaposlenici fedralne Vlade, bivši zaposlenici i kandidati za radno mjesto.

Što se prijavljuje ? Svaka informacija za koju zaposlenik ima razloga da je vjerovati da dokazuje kršenje zakona i propisa ili loše upravljanje, rasipanje sredstava, zlouporabu autoriteta.

Posebnost ovog zakona je da prijava ne mora biti podnesena točno određenoj strukturi da bi bila zaštićena zakonom. Dakle, ne važi ono što sam govorio prethodno. Štiti se zviždač od diskriminacije i odmazde ukoliko se utvrdi prekršaj prema zviždaču, dakle za prekršitelja poslodavca su različite sankcije propisane, smjenjivanje s dužnosti, degradacija, suspenzija, ukor i novčane kazne. Suspenzija može trajati do pet godina, a novčana kazna u visini do 1000 dolara. Ukoliko se dokaže ispravnost zviždač ima pravo na povratak na posao, naknadu štete i troškove.

Zanimljiv zakon dolazi za privatni sektor. To je Sarbanes-Oxley Act donesen 2002. Razlog donošenja ovog zakona je bio niz korporacijskih skandala koji su potresli financijsko tržište Amerike u to vrijeme. Najveći od njih je bio svakako Enron gdje se pokazalo da su bili dobri revizijski izvještaji i dobre informacije dobivane unutar tvrtke da se to ne bi dogodilo.

Ovaj zakon ne obuhvaća samo zviždače. To je cijeli jedan sustav pravila, revizijskih, financijskih izvještaja kojim se štite kompanije, obuhvaća kompanije koje su izlistane na američkim burzama. Međutim, jedan manji dio zakona se i odnosi na zaštitu zviždača.

Zviždači u tom slučaju mogu prijaviti prevaru u transakcijama, ilegalne postupke prema dioničarima, kršenje kriterija koji su potrebni da bi kompanija izašla na burzu. Procedura prijavljivanja je točno određena. Prijavljuje se nadležnom federalnom tijelu, članu Kongresa, nadređenoj osobi, internoj kontroli kompanije. Isto tako žviždač se štiti od diskriminacije, žviždač ulaže prigovor nadležnom tijelu Secretary of Labour. Ukoliko nema odgovora zviždač ima mogućnost pokretanja civilne parnice. Sankcije za prekršitelje, izvršitelja odmazdi prema zviždačima su novčane čak i zatvorske. Predviđa se novčana kazna i zatvorska kazna u trajanju čak do deset godina.

Isto tako zviždač ima pravo povrat na …/Govornik se ne razumije./… štete i troškova.

Od europskih rješenja slično imamo u Velikoj Britaniji, Public Interest Disclosure Act iz '98. Zakon je donesen nakon niza katastrofa koje su se dogodile, jedna velika nesreća trajekta, zatim jedna katastrofa na naftnoj bušotini. Istrage su pokazale da je bilo prijava, da je funkcionirao sustav prijavljivanja iz kompanije prema nadležnim tijelima, da je bilo moguće spriječiti te katastrofe. To je bio jedan od razloga donošenja. Zakon obuhvaća javni i privatni sektor, međutim ne odnosi se na obavještajne službe i na vojsku. Prijavljuju se kazneno djelo, neispunjenje pravne obveze, navođenje na pogrešnu primjenu prava, što bi bilo lažna vještačenja, svjedočenja, …/Govornik se ne razumije./… sigurnost pojedinca, uništavanje okoliša i prikrivanje informacija za sve navedene kategorije.

Posao prijavljivanja je točno određen. Prijavljuju se poslodavcu, pravnom zastupniku, ministru, vanjskom tijelu. Prijava medijima je stavljena kao krajnja mogućnost i vrlo se rijetko štiti.

Zviždači imaju pravo na zaštitu od diskriminacije i odmazde, zaštitu na sudu za ratne sporove, ima pravo na povrat na posao. Zviždač nema pravo na zaštitu ako je davanjem informacije povrijedio Zakon o službenoj tajni, što je također detaljno propisano.

Previše je teksta da bi sad ovo čitali, ali napravili smo jednu usporednu analizu zemalja koje imaju Zakon o zaštiti zviždača, Velika Britanija, Novi Zeland, Japan i ova dva američka rješenja koja sam sad naveo.

Rješenja su slična, razlikuju se što se prijavljuje, kome i koji je postupak zaštite zviždača.

Što se tiče kontinentalnog prava, nešto potpuno drugačije ima Francuska. Francuska svoje odredbe o zaštiti zviždača ima ugrađene u Zakon o radu. Uz Zakon o radu zakonima kojima se štite zviždači su Zakon o kaznenom postupku i Opći statut za službenike.

Što se štiti Zakonom o radu? Štiti se radnik, kandidat za posao, štiti se od diskriminacije, nadležnost suda kojem se radnik može obratiti, i što je zanimljivo radnik, dakle poslodavac, odnosno …/Govornik se ne razumije./… na sudu mora dokazati da je otkaz dan zbog nekog drugog razloga, a ne zbog što je osoba prijavila korupciju. Budući se radi o jednom članku, naveo sam ga tu, …/Govornik se ne razumije./… rješenja. Dakle ni jedna osoba ne može biti izbačena iz postupka, navode se svi mogući oblici diskriminacije. Ako je prijavila i svjedoči u dobroj vjeri svom poslodavcu, pravosudnim i upravnim tijelima o djelu korupcije koje je saznao u obavljanju svojih radnih dužnosti. Ukoliko se utvrdi da je otkaz proizašao iz navedenih kategorija iz stavka 1. otkaz je ništavan i u članku 3. govori se da je na tuženiku poslodavcu da dokaže, s obzirom na iznesene činjenice da je njegova odluka utemeljena na činjenicama koje nisu u svezi prijave ili svjedočenja radnika.

Zašto Francuska ima takav sustav? Francuski teoretičari smatraju da nije potrebno propisivati posebne zakone, kao što smo vidjeli u Sjedinjenim Državama. Smatraju da će se zaposlenik i da se imaju posebni zakoni teško zaštititi od odmazde, da to vodi zlonamjernoj konkurenciji, konfliktnoj situaciji, da ćemo imati dužnosnike i službenike koji će špijunirati jedne druge.

Francuska ima povjerenja u svoja nadležna tijela, dakle u policiju, i Državno odvjetništvo. Smatraju da ukoliko bi se donosili posebni zakoni da bi to bio znak neučinkovitosti pravosuđa, i da su neučinkovita tijela koja bi trebala provoditi prevenciju i represiju.

Uz to navode se brojne mogućnosti zlouporabe posebnih zakona o zviždačima.

Ova su rješenja koja sam vam naveo ukratko, a o svakom od njih bi se dao izvršiti poseban znanstveni skup, ovo je stvarno najkraće.

Postavlja se pitanje u mnogim zakonima da li plaćati zviždačima za informaciju koju pružaju za otkrivanje korupcije ? U tome se razlikuju mišljenja.

U slučaju da se ne plaća zviždačima, a to je jedno i od stavova OLAF-a, smatra se da je svatko dužan prijaviti kazneno djelo i da plaćanje za informaciju nije moralno. Isto tako postoji mogućnost zlouporabe i ucjena. Možemo zamisliti situaciju u kojoj zviždač zna da bi bio nagrađen za plaćanje, te ucjenjuje poslodavca „ako mi platiš više ja te neću prijaviti".

A isto tako rješenja koja imaju da se zviždačima plaća smatraju da je zviždač prijavom korupcije omogućio državi povrat sredstava te stoga zaslužuje nagradu za taj povrat.

U američkom sustavu u nekim zakonima postoje nagrade, međutim ja sam se odlučio za rješenje s Dalekog istoka, koje je možda najrazrađenije, Republika Koreja, Južna Koreja da ne bude zabune, je riješila Zakonom o antikorupciji, …/Govornik se ne razumije./…, zakon je izrazito zanimljiv u mnogim rješenjima, međutim neću sad ulaziti, samo ću se orijentirati na ovaj dio isplate novčanih naknada.

Koreanci su propisali dvije moguće naknade, to je kompenzacijska isplata i novčana nagrada. Osoba se treba prijaviti za dobivanje …/Govornik se ne razumije./… isplate i ukoliko je njegova prijava izravno pridonijela povratu novca, povećanju prihoda ili smanjenju troškova javnih agencija, on ima pravo na kompenzaciju. Ta visina variva od 4 do 20% od ukupnog iznosa povrata sredstava, s tim da je maksimalni iznos 2 milijarde korejskih wona što bi bilo oko milijon i 150 tisuća eura. U drugom slučaju je novčana nagrada dakle, prijava od ostvarenja financijskih koristi, ali ne u ovom smislu da je izravan bio povrat sredstava. U tom slučaju se zviždač nagrađuje i maksimalan iznos nagrade je 30 tisuća eura.

Zašto su Koreanci uredili na ovaj način? U Južnoj Koreji je tijekom 80-ih, 90-ih bilo velikih korupcijskih skandala. Isto tako sustav korejskog društva je sustav kolektivizma te svako istupanje iz kolektiva se smatralo izdajom i napuštanjem lojalnosti. Koreanci su se odlučili na taj sustav upravo da bi pokušali motivacijom dodatnom zviždača nagovoriti ih da istupe iz sustava. Ova vam je tablica. Dakle, tablica je za kompenzaciju određena koji je iznos povrata sredstava u tom postotku plus novčana nagrada se iskazuje, znači što je veći iznos postotak je manji, više od 4 milijarde kwona, 2 milijuna i 300 tisuća eura je 4%.

Kako to u praksi izgleda? Suprotno, vjerojatno ste pomislili da je toga hrpetina, ali ovo je statistika od godine 2002. od kada je zakon donesen do 2008. Ukupno je bilo oko 1100 prijava od toga je u 79 slučajeva došlo do povrata sredstava što je ukupan iznos od pet milijuna i 900 tisuća eura. 79 kompenzacija je izvršeno, kompenzirani su zviždači sa 540 tisuća eura sve ukupno u tih 79 slučajeva, imate prikaz po broju godina. Što se tiče ove nagrade ona je uvedena od 2005. nije bila prije, ona je u 22 slučajeva i ukupan iznos u kojem je naknada donesena je 96 tisuća eura.

Nešto na tragu ovoga rješenja je donijela Albanija. Protivnici zakona u Albaniji su ga kritizirali da se uvodi opet jedan sustav koji je Albanija odavno prošla u vrijeme Envera Hodže gdje je svak bio

dužan prijaviti svakoga i špijunirati svakoga. Isto tako Albanija nema veliki broj zahtjeva za kompenzacijom.

Zaključio bih sa dva pitanja s kojima smo i započeli. Kako potaknuti zviždače na prijavu i kako zaštititi zviždače. Vidjeli ste dosta rješenja da li to izvesti detaljnim normiranjem, da li kratkim i jasnim odredbama kao što su Francuzi napravili.

Dosta zemalja, pogotovo zemalja Comonwealtha iz Afrike je pokušalo kopirati sustav, ali nije postignut efekt detaljnim normiranjem.

Ova dva pitanja su međusobno isprepletena, međutim, ono što ja smatram najvažnijim pitanjem svega skupa je to kako uvjeriti zviždače da će njihova prijava pogoditi namijenjenu svrhu, dakle da će doći tamo gdje treba doći, da će izazvati efekt i mislim da je to smisao svega.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK:

Hvala gospodinu Dubravici na ovom uvodnom dijelu.

Za sada nisam dobio … pa vas molim da mi to pošaljete jer je bitno da možemo odrediti tijek rasprave.

Prije nego što otvorim slobodnu raspravu, uzet ću si zapravo, zato što sam predsjednik da zapravo sada postavim pitanje gospodinu Severu i gospođi Škare-Ožbolt.

Gospođu Škare-Ožbolt znamo jer je bila ministrica pravosuđa, pa bi bilo zanimljivo čuti njeno mišljenje na temelju izlaganja gospodina Dubravice, a netko tko je ovdje sigurno kompetentan da govori o zaštiti prava radnika je gospodin Sever.

Tako da bih ja prvo zamolio gospodina Severa da on kaže što mu se čini, zašto i da li su radnici u Hrvatskoj zaštićeni, a onda gospođu Škare-Ožbolt da s aspekta bivše ministrice pravosuđa da jedan uvodno slovo na našu temu.

Izvolite.

KREŠIMIR SEVER:

Hvala vam lijepa gospodine predsjedavajući, članovi Odbora i svi mi koji smo gosti ovdje. Hvala vam na prigodi uopće danas i progovoriti.

Jasno je na žalost da radnici u Hrvatskoj bez obzira što se često puta pokušava suprotno kroz javnost gurnuti barem kada je riječ o poslodavcima, nisu zaštićeni. I nisu zaštićeni različitim

kategorijama. Mi ćemo naći u Zakonu o radu dosta toga što možemo svrstati da radnik ima formalnu zaštitu.

Međutim, praksa pokazuje sasvim suprotne primjere. Na žalost zatrpanost sudova upravo mnogim predmetima koji su iz sustava rada najbolje pokazuje da je radnik u Hrvatskoj na vjetrometini i to po različitim osnovama.

Ovdje bi se trebalo prvenstveno naravno zadržati na onim radnicima koji su imali i snage i hrabrosti i volje prijaviti svoga poslodavca za nepravilnosti koje su vezane uz mito i korupciju, zlouporabu položaja i svega onoga što na žalost isto tako ovdje dobar dio nazočnih i pozvanih svjedoči svojim žalosnim osobnim primjerom.

I to jest ono najgore s čime se mi u Hrvatskoj susrećemo.

Naime, ljudi koji su imali snage i hrabrosti javno upozoriti, ili najprije upozoriti svoga poslodavca često se događa da ih se različitim pritiscima unutar samoga sustava pokušava imobilizirati, prijeti im se, miče ih se sa radnih mjesta, nakon toga nerijetko slijedi mobbing, nad tim istim ljudima a to nas opet vraća u pravcu da kao što se godinama nije riješio Zakon o zviždačima, jednako tako niti godinama nismo riješili Zakon o mobingu.

Jer se nama puno toga što se u ovoj zemlji pokušava napraviti za dobro građana zapravo pretvara u sustav u kojem se međusobno natječu političke stranke koja je neki prijedlog dala pa će druga biti protiv, samo radi toga što je to išlo sa jedne strane i obratno.

I tako se zapravo postavlja da je puno važnije imati scenski nastup imati u nečemu nekakvu prednost ili prvenstvo ili podržati nešto što bi bio temelj za neko opće dobro, u ovom slučaju govorim i o Zakonu o zviždačima ali jednako tako i o Zakonu o mobingu. Sami smo svjedoci da se jedno i drugo nije godinama uspjelo riješiti. A da s druge strane društvo, zajednica nije ništa gotovo učinilo za te ljude koji su imali snage i hrabrosti progovoriti. Da ih se s jedne strane doista šikanira a da nemamo zakonske odredbe gdje ćemo ih moći zaštititi upravo od mobinga jer ga je izuzetno teško dokazati cijeli niz toga stoji u dokazivanju samog mobinga nad nekim.

Istovremeno ti ljudi ostaju bez posla, istovremeno ti ljudi ostaju bez sredstava za život, propadaju, razbolijevaju se i sve ono što mi danas vidimo u svom okruženju.

I društvo tu ne pokazuje nikakve mehanizme zaštite, dapače pokazuje se nešto suprotno. Da oni koji su imali snage i hrabrosti u javnosti o tome progovoriti, osobno upozoriti da zapravo služe kao jedan negativan primjer okruženju i da ljudi koji imaju sličnih primjera kod sebe u vlastitom radnom okruženju, poučeni primjerima nekih drugih ljudi, koji su stradali prije više godina, ili tek nedugo zbog onoga što su upozoravali, nemaju hrabrosti učiniti to isto radi toga jer su na primjerima drugih vidjeli da su ti ljudi ostali bez egzistencijalnih sredstava, da su im obitelji propale, da su morali rasprodavati vlastitu imovinu čak radi toga da bi dosegnuli nekakve oblike zdravlja koje im je bilo narušeno zbog toga što su se

drznuli, što su imali hrabrosti progovoriti javno o tim nepravdama. Gdje imamo jedan potpuno kontraefekat.

Imamo efekat da društvo, umjesto da je učinkovito reznulo i da je vrlo brzo iskočilo, upravo zbog toga da bi spriječilo sve ono što se u nastavku nad tim ljudima događa, društvo se povuklo negdje otraga i ti ljudi su ostali na vjetrometini. Ne samo da su ostali na vjetrometini od svojih poslodavaca nego se nažalost događa da ostaju na vjetrometini i od svojih kolega, kolegica, od svojega okruženja i da se prema njima njihovo okruženje vrlo često ponaša kao da su leprozni, kao da imaju kugu. Ljudi se boje da ih netko ne bi vidio u njihovome društvu, ljudi se boje da ih netko ne bi povezao sa tim istim ljudima pa da i oni ne bi doživjeli takovo šikaniranje kakovo su doživjeli ovi ljudi koji su imali hrabrosti o tome progovoriti.

I to je jedan problem koji je puno širi od samoga zakona, ali je prvenstveno ono na što mi moramo svi zajedno upozoravati da kad se već nešto i napiše ili kad već nešto postoji, kad se društvo oko nečega dogovori da u tom slučaju treba učinkovito i brzo djelovati. I to je osnova svega.

I da nakon toga, u krajnjoj liniji, ako je čak netko i krivo prosudio i ako je upozorio na neko negativno poslovanje, na nešto što je loše, a zapravo nije bilo, to u krajnjoj liniji ako se ponovno jednako brzo djeluje i ako jednako brzo svi sustavi u društvu djeluju svaki sa svoje strane, i ako se ispita osnovana sumnja ili samo sumnja koja je potaknuta onda je u interesu i onome tko je to potaknuo i onome u koga se uprlo prstom da se to riješi što prije.

I u krajnjoj liniji ono što moramo napraviti to je zaštititi te ljude, javno ih zaštititi, jer jedna od osnovnih stvari bi zapravo bila da javnost u Hrvatskoj, da hrvatski građani vide da se ne treba bojati.

Dakle, ne treba se bojati, neće ih nitko progoniti, ljudi će biti zaštićeni. To će najviše ohrabriti i one druge, treće, pete, stote da postupe na isti način. Na ovaj način dok ovdje imamo ove ljude koji sjede neki su tek kandidati za dugogodišnje proganjanje, a neki su već dugo godina zapravo izolirani od svih i svakoga, to je najgori mogući prst koji pokazuje nemojte to raditi jer će vam se dogoditi isto. A mi istovremeno javno na svakom koraku promičemo i pozivamo ljude, prozovite za korupciju, prozovite za mito to je najbolji put, a na drugoj strani ništa ne učinimo o njihovoj zaštiti.

Evo hvala lijepo.

PREDSJEDNIK:

Hvala gospodine Sever.

Imamo 13 prijavljenih diskusija tako da molim vas da ne budete duži od 5 minuta.

Gospođo Škare-Ožbolt da ste sada u poziciji ministrice pravosuđa kakav bi vaš prijedlog bio vezano za zaštitu zviždača?

VESNA ŠKARE-OŽBOLT:

Hvala na ovom pitanju i na pozivu.

Ja moram reći da 10 godina traje rasprava o tome da li treba donijeti Zakon o zviždačima. Nekoliko puta je taj zakon došao do same saborske dvorane, ali nažalost nikada nije bio usvojen i sad se postavlja pitanje zašto? Očigledno nedostaje jedna čvrsta politička volja da se takav jedan zakon doista i donese.

Naime, kada me pitate što bih ja napravila, ja bih apsolutno donijela zakon, ali ne bih zaštitila samo zviždače u državnim institucijama i u javnim institucijama kao što je to sada slučaj jer Zakon o državnim službenicima prvi put praktički na neki način štiti ljude koji prokažu nesavjesno postupanje. Ja bih zaštitila sve bez obzira o kome je riječ, jer samo na taj način možemo govoriti u pravom smislu riječi i dati odgovor na ovu definiciju ustvari tko je zviždač i na pravi način ga zaštititi.

Ja samo podsjećam da u ovom Zakonu o državnim službenicima je na neki način prvi puta napravljena jedan mali pomak da se u hrvatskom zakonodavstvu na neki način štiti zviždač. Ali ponavljam, samo u državnim institucijama i službenik koji prijavi sumnju na korupciju i podnese prijavu po tom Zakonu ne bi mogao ostati bez posla, dakle jamči mu se i anonimnost.

Međutim ako korupciju nije u stanju dokazati onda mu prijeti otkaz i novčana kazna. Dakle, i o ovim elementima treba ozbiljno raspraviti.

Isto tako su predviđene i kazne za zlouporabu tog prava jer se smatra to teškom povredom službene dužnosti, a o sankcijama odlučuju službenički sudovi. I sad događa se to da upravo zbog takvih odredbi u ovom Zakonu o državnim službenicima uopće ima vrlo malo, odnosno gotovo da i nema prijava za korupciju jer u protivnom u ovim teškim vremenima ljudi se ne usude jednostavno prolaziti svu ovu torturu i ostajati bez posla.

U pravilu kad pogledate prosjek onih koji su bili zviždači, npr. u Državnoj upravi za zaštitu i spašavanje, gdje je glasnogovornica ukazala na kršenje zakona, na financijske malverzacije, na neopravdanost rasipnosti dužnosničke uprave, praktički ništa se bitno nije dogodilo, ja mislim da USKOK još uvijek ispituje, ali rezultata nema.

Pa onda referentica u "Croatia banci", pa onda malverzacije ne znam nekih pronevjerenih 3 milijuna kuna u Đačkom domu u Zadru, pa u Ministarstvu znanosti kada je prosvjetna inspektorica ukazala na neke nepravilnosti.

Evo ja sam samo nabrojala neke, vi ste isto tako nabrojali neka još zvučnija imena. Koliki vremenski period treba proći i koja je to snaga zviždača da izdrži tu torturu dok se jednog dana ne dokaže da je bio u pravu? To je ključno pitanje.

Ako mi nađemo model koji će doista napraviti razliku između onog pravog zviždača koji doista ukazuje na nekakvu nezakonitost ili tešku nepravilnost, da baš doista ne mora proći 5 godina da bi on

morao dokazati da je u pravu. I kad prođe 5 godina, ostane bez posla, obitelj mu biva maltretirana, ne znam javnost ga izopćava bez obzira što on ukazuje na problem, postavlja se pitanje jel mu se to uopće isplati? I da li je ta vojska zviždača ustvari naša vojska koju bi trebali baš gurnuti i ohrabriti u prvi plan da se bori protiv korupcije?

I naravno, uvijek se postavlja pitanje da li zakon rješava sve? Zakon daje samo okvir, ali pitanje je provedbe, a tu onda dolazimo na puno ozbiljnije stvari jer možete imati sjajan zakon, ali ako vi, ne znam, 5 godina vučete jednog zviždača po sudovima onda to nije dobra stvar.

Prema tome tu će doista trebati puno toga sa zakonom, treba napraviti po mom mišljenju zakon, dakle treba zaštititi sve zviždače i treba, ovo je dobar model, ovaj … /Govornica se ne razumije./… sustav kompenzacije, na neki način te stimulira da ukažeš na nepravilnosti.

I naravno, ponavljam, jako je važno ako se donese zakon odrediti jasne rokove, koja institucija i kako mora i u kojem roku mora provesti istragu, u kojem roku mora donijeti odluke jer u protivnom mislim da samim zakonom nismo napravili ništa, nismo napravili kvalitetne pomake, evo.

PREDSJEDNIK:

Hvala gospođi Škare-Ožbolt.

Evo prije nego što krenemo sa raspravom, članovi našeg Nacionalnog vijeća koji danas nisu mogli biti ovdje su gospođa Ingrid Antičević-Marinović i gospodin Lesar. Dozvolite da citiram njihova dva mišljenja.

Kaže gospođa Antičević-Marinović: "Običnim ljudima koji su ukazali na korupciju život je pretvoren u pakao. Umjesto da se provjerava ono na što su oni ukazali, čitav represivni sustav uperio se protiv njih. Praksa je doslovno zastrašujuća. Običnim ljudima koji su ukazali na korupciju život je pretvoren u pakao. Položaj zviždača se do te mjere pogoršao da on mora pred sudom dokazati da je netko kriv. Nije uloga zviždača da bude sudac nego da ukazuje na opravdane sumnje."

I gospodin Lesar: "Licemjerni su pozivi države da građani treba da prijavljuju sumnju na korupciju i mito jer nema efikasnih mehanizama njihove zaštite. U svim poznatim slučajevima to je završilo tako da su oni dobili otkaze. Nažalost, to je najčešće praksa s kojom su se susretali zviždači u Hrvatskoj pa ja stoga predlažem da ovaj sada blok bude posvećen upravo ljudima koji imaju konkretna iskustva. Također bih ih zamolio da budu konkretni. Znam da je teško, ali da pokušaju malo emocije staviti po strani i da kažu zapravo svoja iskustva i prijedloge vezano za ovu temu."

Pa evo, prva prijavljena u ovoj grupi je gospođa Lepej.

Izvolite.

ANKICA LEPEJ:

Mislim, ja neću govoriti o toj situaciji mojoj, sve se zna. Nego htjela bih upozoriti na nešto ono što ja mislim da mi ovaj problem ljudi koji vrisnu na nepravdu, na kriminal, na korupciju, da ih nećemo zaštititi ma kakve mi zakone donesemo ako mi paralelno ne rješavamo političku korupciju.

Ne znam, nek se ne uvrijedi politika, ali ja mislim bez političke korupcije ne bi bile ove … /Govornica se ne razumije./… u ovom obimu, a da ne govorim ne bi bilo niti ovog šikaniranja ljudi koji sa dobrom namjerom upozoravaju što smatraju, pazite pa nije nas tako malo odgovornih u ovoj zemlji. ja to smatram da je to pitanje odgovornosti i savjesti svakog građanina, djelatnika da upozori na nešto što nije zakonito, moralno i etički.

Znači tu nema nikakve filozofije, znači ljudi koji upozore oni nisu zaštićeni. Stvarno evo ovo što je, pročitali smo što je još premalo rečeno, da vam se život okrene naopako i da vam postane pakao. Ali što je to, jel ste vi možda primjetili da kod tih ljudi koji su ipak ukazali, znači s dobrom namjerom, da kod njih postoji nevjerojatna upornost?

Pazite, bez obzira da dođete financijski, egzistencijalno, da vas kao čovjeka obilježe, samo da vam broj ne kaže da si tim praktičkim nepoželjan u društvu. Neki bi te volili, možda bi te i zaposlili, ali nama politika diktira sve tako da se nitko vam neće staviti politiku na vrat, poreznu politiku da vi zaposlite čovjeka, ja recimo da sam vlasnik poslodavac ja bih bila sretna i zaposlila bih upravo takvog čovjeka. Sad završimo sa time.

Da institucije rade svoj posao, ja ću sad malo nadovezati nešto jer za ovaj slučaj sve znate. Grozno je to, svi smo je mi, svaki je slučaj za sebe, traume za sebe, posljedice grozne, ali prvenstveno sramotno je, moralno sramotno za društvo. To nije moja sramota niti od bilo koje osobe koja je prijavila. Ovo je sramota za društvo jer se sa našim postupcima straše drugi ljudi, a s druge strane se poziva građane da prijavljuju, znači tu je za mene licemjerje.

To nije vjerodostojnost pazite dok vi imate ljude koji su stradali. Mi se poznamo, mi živimo u gradovima di se ljudi znaju, znaju kako žive. Radili su cijeli svoj životni vijek i danas su ostali praktički na prosjačkom štapu, ali nisu moralno klonuli.

Tu je gospodin Kolarić, potpuno želim upoznati jer govorimo samo o, znači to nije od danas, nije od jučer. Želim kad vam se dogodi, vi velite da institucije rade svoj posao. opet tu velim, ta politička korupcija, da nje nema vjerujem da bi sudstvo, policija, bi imali otvorene ruke i radili bi svoj posao odgovorno, kao što mora biti odgovoran svaki, od čistačice pa do gore do vrha.

Dakle, vi se obratite da zaštite i firmu '91., bila je prva štrajk i onda vi 360, 400 ljudi treba ostat bez posla. Firma se može spasiti i vi obilazite, prosite pravdu, a ne institucije ništa. Evo vam zapisnik, mislim pod brojem možete naći u Saboru, dobim odgovor do službe društvenog knjigovodstva, ali piše "povjerljivo" i Saboru obavijestiti Službu za predstavke i pritužbe, na ruke Lepej Slavko i Ankica.

Ta tiskara je kolektivno štrajkala i ljudi su bili za to i obustavili su proizvodnju i stjerali staro rukovodstvo, ali politika je vratila natrag itd. I onda vi u tom slučaju, kad vam dobije jedan otkaz onda ostajete na kraju sami.

Ja se ne sramim, ponosna sam da sam od prvog dana najprije bila sa tim radnicima, a poslije sa svojim suprugom. Od prvog dana. Vratio mi je to jer je on, kad se sa mnom to dogodilo, ostao uz mene on i moja obitelj. Mogli su me napustiti jer sam praktički ekonomski uništila s tim. Izgubit jedno takvo dobro radno mjesto, izgubit otpremnine itd.

Hoću vam reći, ništa vam, Sabor vam ne odgovara. Evo to je bilo prije dvije godine tu na Saboru. Kaznena prijava i date podatke i sve, da li je ta kaznena prijava, zato ja velim ne želim se suditi niti ne preporučam u zakonu ovome da se onaj tko prijavi onda pokreće postupak. Isto što ovi koji su nezakonito stekli imovinu, ma neka oni dokažu. Zašto bi se gubilo vrijeme i zašto bi se gubio novac, neka oni dokažu. Isto tako i oni koji su navedeni, prozvani, neka dokažu krivi. Ako nisu krivi, onda dobro, netko je zloupotrijebio, kako vi velite zviždači ili vrisak ili ne znam šta.

I kad vi dobite od policije i od tužilaštva e vratili smo ovo i ono, ali nismo našli elemenata za kazneno gonjenje. To vam je često. A kako? Propala tiskara, propala komercijalna banka. Jel je trebala propasti i tiskara? Pa ako je propala tiskara, ako to nisu stigli, a zašto je propala komercijalna banka? Propala je neka štedionica. Jedino je taj jedan direktor sad možda u zatvoru. Imovinu oni imaju.

I sad ja pitam di je tu odgovornost? Znači, na čemu treba ovo društvo usmjeriti, na odgovornost i da jednostavno ljudima se pošalje poruka. Mi trebamo uzore. Ovo ne može biti kazna. Ovo može biti poželjno za društvo da stvorimo jedno društvo u kojem se krasti ne bude normalna stvar, nemoralni političare da to ne bude .../Govornica se ne razumije./... Evo vam zadnji primjer. Vi svi govorite ne znam na radijima o moralnoj ostavci gospodina Polančeca.

Pa oprostite, nakon svega zbog svega zbog čega sam ja ostala bez posla on 10 milijuna dionica nije prijavio u imovinskoj kartici. Pa onda izbacite, ne trebaju nam ni pokazati imovinsku karticu. Toliko želim.

PREDSJEDNIK:

Hvala gospođo Lepej. Razumjeli smo.

ANKICA LEPEJ:

I samo da podsjetim vam to da mi kriminalce nećemo ganjati, ali za istinu ćemo ovako dati to se ne smije više nikad dogoditi. I tu su mediji. Medije se želi ušutkati i disciplinirati. To ne smijemo dozvoliti, jer kao što liječnici brinu za naše zdravlje tako mediji brinu da javnost dozna istinu.

Hvala vam lijepa.

PREDSJEDNIK:

Hvala. Poruka je jasna.

Dakle, funkcioniranje institucija, politička odgovornost i povjerenje u sustav.

ANKICA LEPEJ:

Pardon, samo poslovna tajna. To se treba. To je meni rastezljivo pitanje. Ako se stvara zakon, e onda treba u poslovnu tajnu staviti šta je poslovna tajna.

PREDSJEDNIK:

Imamo tu kolegice i kolege koji će sigurno govoriti o tome. Hvala vam na vašem doprinosu.

Sljedeća je predsjednica Udruge "Zviždač" gospođa Vesna Balenović.

VESNA BALENOVIĆ:

Pa evo ja bih vas sve skupa prvo pozdravila i naravno da mi je jako drago da smo se danas našli u ovako punom sastavu. Evo i čestitam gospodinu Davoru Dubravici s kojim izuzetno dobro surađujem. To je jedina osoba u Hrvatskoj s kojom udruga "Zviždač" surađuje, za razliku od mnogih drugih.

Trebalo bi ovakvih skupova biti više. Međutim, ne u predizborne svrhe i ne 60 dana prije izbora u organizaciji SDP-a ili bilo kojih drugih stranaka, osobito ovako kad gledam naše bivše ministrice posebno mi je neugodno ili moram i reći da im može biti neugodno jer moj osobni progon su imale čast gledati 9 godina, odnosno svaka je mogla reći nešto da bi danas lamentirale jedna kao predsjednički kandidat, a druga evo kao bivša koje eto tako gledaju što je moglo biti, pa ćemo malo poslije o njima.

Žao mi je što ste mi dali pet minuta, jer kao predsjednici udruge mogu možda malo i duže, ali neću vas preduže gnjaviti.

.../Upadica predsjednik: Pet minuta gospođo./...

Tako je, pet minuta, znam zbog čega. Ovako televizija je ovdje, jako mi je drago. Evo ovako, pojam zviždač danas koristimo svi ovdje i godinama govorimo riječi zviždač. Ova riječ je nastala i prevedena, na žalost preminuli profesor Tomislav Ladan koji smo on i ja prevodili još prije sedam godina. To nitko možda odavde ne zna, evo ga, lijepo gdje se pisalo da je Vesna Balenović poseban pojedinac i prema njoj je došlo i ovaj pojam zviždač.

Da sam mogla biti i direktorica i tvrtke, možda danas i predsjednik uprave, možda danas ne bi bila INA prodana, da se mene slušalo prije devet godina o korupciji. Toliko o riječi zviždač koji mi danas jako puno koristimo.

Ja bih htjela ovdje reći tko je idejni otac moje udruge zviždač koja ima neizmjerno puno članova. Moram se zahvaliti zlostavljaču Slavku Liniću iz stranke SDP i zlostavljaču Tomislavu Dragičeviću koji su sa mojim otkazom upravo inicirali ovu prekrasnu udrugu koja je i danas nastala.

Kad sam govorila o ministrima kojih je bilo pet u devet godina. To je bio ministar Ivanišević, pa ministrica Ingrid Antičević koja nas danas ovdje pozdravlja pismeno, ministrica Škare, ministrica Lovrin. Sve su gledale i slušale i gledale mojih 52 progona na sudu, gledale su 6 zasebnih sudskih sporova protiv mene koji su pokrenuli potpredsjednik Vlade SDP-a, naravno Slavko Linić koju je pokrenuo predsjednik uprave Tomislav Dragičević.

.../Upadica predsjednik: Gospođo Balenović, samo trenutak./...

Pardon, samo malo.

.../Upadica predsjednik: Samo trenutak. Samo trenutak da vam nešto kažem./...

Ja ću sad završiti. Znam da vam je neugodno. Vi ste član SDP-a. Samo malo.

PREDSJEDNIK:

Ma nema to veze. Nešto drugo da vam kažem. Nastavite vi svojim tonom. Ja bih vas zamolio obzirom na vaše veliko iskustvo, na veliki broj ljudi koji su u vašoj udruzi da date konkretan prijedlog kako da se ne ponovi vaš slučaj. Vaša prošlost, sve što se je dogodilo je poznato. Meni je žao zbog toga, ali nećemo se danas vraćati na to.

Dakle, svrha današnje sjednice je da pokušamo naći nekakvo rješenje koje će pomoći svim ljudima da ne prođu ovo što ste vi prošli. Ja vas zato molim da se okrenete prema budućnosti, da kaže što vi kao predsjednica udruge "Zviždač" možete predložiti da zaštita zviždača bude bolja i konkretnija.

VESNA BALENOVIĆ:

Pa na primjer, evo ga. Ja mogu predložiti ovako, što se tiče naših zakona, mi imamo Zakon o radu koji postoji, u koji je točno propisano što se mora napraviti. Mi imamo točno i građansku dužnost, znači da osoba koja primijeti korupciju, koja nešto primijeti da ona mora prijaviti. Imamo i kaznene zakone. To je član zakona 299. i član zakona 300. Osoba koja primijeti kazneno djelo ako ga ne prijavi da je ona sama napravila kazneno djelo. Prema tome, što se tiče posebnog Zakona o zaštiti zviždača meni je bilo malo smiješno kad sam vidjela da se putovalo po Korejama ili tražilo ne znam, bilo se u Francuskoj pa se vidi kako se provodi Zakon o zaštiti zviždača i puno se novaca potrošilo.

Ali smatram da može biti jedan poseban Zakon o zaštiti zviždača, međutim i taj novi zakon ja sam za to da se dovede. Međutim, taj novi Zakon o zaštiti zviždača koji dovedemo neće on biti isto tako poštivan.

Ja ću vama konkretno reći. Naš ministar Šimonović je potrošio jako puno novaca, oko tri milijuna kuna za crtić "Korupcija to nisam ja." Međutim, junaci njegovoga crtanoga filma nisu riješili korupciju, a također primijetila sam da gospodin Šimonović je puno novaca potrošio na HTV-u za reklamu "Mirenje", znate. Međutim, došlo mu je jedno mirenje nakon 9 godina. To jedno mirenje, to je bilo na žalost, nemojte se gospodine Jovanoviću ljutiti to je bilo na mom predmetu, i to mirenje je gospodin Šimonović sadašnji aktualni ministar pravosuđa, da ne bi mislila gospođa Škare ili gospođa Lovrin da imam nešto protiv nje. Mi imamo aktualnog ministra koji je napravio najveće zlodjelo.

Došlo je jedno jedino mirenje, jedno jedino mirenje gdje sam ja donijela svoje presude za koje je ministar Šimonović rekao da su nakaradne. Znači, općinska, županijska, vrhovna, ustavna da su nakaradne i da je napravljena teška nepravda. Vlada, aktualna Vlada je priznala na čelu sa ministrom Šimonovićem da su svi sudovi pogriješili i da sam ja u pravu. Ponudili su mi 20000 eura, ali bez povratka na radno mjesto. Znači, radi se o radnom sporu koji je hitne naravi. Znači, gdje osoba, majka dvoje djece ne radi, koji treba trajati 60 dana.

Oni su mi ponudili 20000 eura bez povratka na radno mjesto, a samo plaće su mi 300000 eura. Osim toga, jedno zlodjelo, ne samo ovo je još dobar papir. Ali istoga dana je isproducirao ministar Šimonović i naša Vlada još jedan dokument. Taj dokument je 8.7. dva papira. U jednom da se meni priznaje 20 tisuća eura, a u drugom …/Govornica udaljena od mikrofona, ne razumije se./… u zaključku Strasbourg da se predmet Vesne Balenović odbija. Pa je Strasbourg meni, Europski sud za ljudska prava, meni napisao jedno pismo, da ne zna kako se to naša Vlada ponaša. U jednome u istom danu nudi 20 tisuća eura, priznaje krivnju, da je jedan euro, nije bitno je li 20, nego 20 tisuća, a u drugom moli Strasbourg da me u zaključku odbije.

To hoću reći. Hoću reći ovako, znači da se samo radi o političkoj volji. Da nisu važni da imamo zakone o radu, da imamo sve moguće propisano, postoji politička volja.

I samo bih htjela još u završnici reći, da sam veoma nesretna licemjerjem naše politike.

Kod nas imamo HDZ-ove zviždače, SDP-ove zviždače, HSLS-ove zviždače. Ja nisam slučajno u ni jednoj stranci.

Pa evo ga, veoma me čudi. Nekoliko puta SDP stranka odbija Zakon o zaštiti zviždača, HSLS je par puta nešto predlagao, pa je jedan loš zakon napravio, a to je Zakon o zaštiti državnih službenika.
I taj zakon je loš, jer se nakon toga zakona koji je tako kakav je nakaradan donesen, nakon toga se jedno 7, 8 zviždača našlo na sudu državnih službenika.

Kako udruga zviždač radi u završnici? Udruga zviždač sa nula kuna, ja kao predsjednica Udruge zviždač gdje imam nekoliko tisuća članova za sada, radim sa nula kuna, bez ikakvih prostorija i bez ikakvih prihoda, riješila sam u pola godine 40 ljudskih sudbina.

Znači meni nije trebao niti Zakon o radu, niti Zakon o zviždačima, niti sam bila u Francuskoj, Engleskoj, Bugarskoj, Koreji, Sofiji ili bilo gdje, na nekom predavanju, nego sam upravo jučer, "Novi list" je objavio, ja sam bila na Općinskom sudu u Karlovcu gdje sam spašavala jednu zviždačicu znate od jedne nemoralne žene koja je ravnateljica dugoreške bolnice i gdje je gospođa Perušić Marija, ona je samo napisala ministru Milinoviću jedno pismo u dobroj namjeri, u dobroj vjeri da je u dugoreškoj bolnici, da se liječe mrtvi pacijenti i da se nenormalni novci troše.

Šta se dogodilo? Jučer sam svjedočila na Općinskom sudu u Karlovcu, gdje je sutkinja Marija Živčić pravila mobbing nad zviždačicom. Došla je ravnateljica bolnice Duge Rese sa 8 doktorica i 4 i pol sata se maltretiralo gospođu, a nadamnom kao predsjednica Udruge zviždač koja sam sjedila i nazočila u tom sudu, tražila je sutkinja da me se sa policijom izvede.

Prema tome, samo hoću reći, gospodine Jovanoviću, gospodine Dubravica hvala vam na ovom što ovo potičete.

Mislim ja jesam malo nezgodan sugovornik, ali hvala Bogu ja moram govoriti onako kako se dešava.

Ja hoću samo reći da niti Zakon o radu, ništa nas neće spasiti. Niti Zakon o zviždačima, kojeg ćemo mi donesti, ja ga pozdravljam i hoću i surađivati u tom zakonu.

Ali dok vi, dok ministar Šimonović i dok HDZ-ovi ministri, danas su HDZ-ovi, sutra mogu SDP-ovi, nije važno, bilo koja Vlada, dok ne surađuje Udruga zviždač sa svima vama, sada s ovom Vladom, a poslije s drugim vladama, jednostavno neće biti od toga ništa.

Samo s malo dobre volje, iz fotelja se neće rješavati korupcija.

Ja putujem svaki tjedan u nekoliko gradova. Ja idem u jednom tjednu u Slavonski Brod, Duga Resa, Split i razni drugi gradovi.

Mi smo sad ovdje govorili globalno, ali morate govoriti onako kako treba.

Htjela bih samo reći gospodinu Severu. Gospodine Sever, zašto sindikat u ovih 9 godina, nakon što se gleda ova mobbing i zločin nadamnom koje strane države zovu šta se dešavaju i poglavlje 23. će vam biti zbog Vesne Balenović i blokirano, zašto gospodin Sever i sindikati nisu malo žešći, a veoma smo vidjeli da su prije 9 godina bili u nekim slučajevima ovdje veoma drugačiji.

Imate selektivan pristup, imate političke zviždače. Ponavljam HDZ-ove, SDP-ove. To nemojte.

PREDSJEDNIK:

Dobro.

Hvala gospođo Balenović.

Moramo reći da je zaista udruga civilnog društva vrlo bitna u zaštiti i zviždača i gospođa Balenović bez sumnje radi posao koji zaslužuje svaku pohvalu.

Ja moram reagirati da ova sjednica nije sazvana niti zbog predizborne kampanje, niti je sazvana sa strane SDP-a. Ona je sazvana na temelju zaključka tematske sjednice posvećene medijima, gdje je upravo novinarka, gospođa Puljiz govorila o temi zviždača i tada je jednoglasno zaključeno da će ovo biti prva tematska sjednica i ovo je prva tematska sjednica dakle koja nema veze sa nikakvom predizbornom kampanjom, nego upravo sa željom da u Hrvatskoj donesemo propise koji će pomoći zaštiti ljudi koji u dobroj vjeri prijavljuju korupciju.

Želio je reagirati gospodin Dubravica, obzirom da je on bio uvodničar, pa se osjetio prozvan.

Izvolite. Samo kratko molim vas.

DAVOR DUBRAVICA:

Da, osjetio sam se prozvan. Samo kratko, možda je ostalo nejasno.

Nismo mi putovali u Koreju ili Ameriku, mi putem Interneta surađujemo sa korejskom agencijom, sa američkim nadležnim službama za zaštitu zviždača. Dakle, ne putuje se tamo. Nemojte krivo shvatiti.

VESNA BALENOVIĆ:

…/Govornica nije uključena, ne razumije se./…

PREDSJEDNIK:

Dobro, gospođo niste dobili riječ. Pa nemojte me ljutiti sada. Pa budite korektni.

Slijedeći prijavljeni je gospodin Robert Matijević.

ROBERT MATIJEVIĆ:

Dobar dan.

Prvo bih želio pozdraviti ovaj cijenjeni skup i zahvaliti se gospodinu Jovanoviću i Nacionalnom vijeću što ste me pozvali i dali mi čast da prisustvujem ovom skupu.

U principu u ovih nekoliko govornika koji su već govorili o ovoj temi, oni su već rekli ključnu stvar.

A ključna stvar je ta funkcioniranje državnih institucija. Samo je to.

Mi možemo ovdje govoriti o zakonima koji se mogu donesti, koji su doneseni, kao što smo vidjeli u svijetu postoji niz različitih rješenja, zakonskih rješenja koja rješavaju problem pitanja zviždača.

Ja smatram da i ovi hrvatski zakoni koji su trenutno na snazi, ne odlično, ali dobro mogu zaštititi ljude koji se odluče za prijaviti korupciju i kriminal. No međutim tu je samo pitanje rada državnih institucija da li postoji volja i želja da se te činjenice stvarno istraže.

Ja osobno u svojoj povijesti svojeg slučaja moram reći da sam ja radio na radnom mjestu, znači u državnoj upravi, u državnoj službi koji je u principu imao baš zadatak borbe protiv kriminala, odnosno gospodarskog kriminala na hrvatskoj carini i to je ujedno i borba protiv korupcije.

Ne želim uopće o cijelom tom slučaju govoriti, ali ću samo navesti konkretni primjer, a konkretni primjer je da su znači meni dolazili ljudi sa informacijama, carinici sa informacijama o korupciji i o kriminalu.

Konkretan primjer je da je recimo 2004. godine, dok sam još radio znači kao pomoćnik ravnatelja Carinske uprave, prikupljeni su dokazi za disciplinski postupak. Znači pazite, prvi nekakav korak bi bio disciplinski postupak da se vidi šta tu ima, protiv tada četiri relativno visoko pozicionirana carinska službenika u Carinskoj upravi. Ja kao odgovorna osoba za to sam sva četiri predmeta predao ravnatelju Carinske uprave koji ne da nije pokrenuo te disciplinske postupke, nego je čak meni pismeno, pazite pismeno zabranio da se bilo šta pokreće.

Prema tome, takvih primjera bih vam mogao navesti niz. Prvenstveno moje mišljenje je da mi možemo pričati koliko god želimo, donositi zakone kakve god želimo ali do trenutka dok na određenim ključnim mjestima u državnim službama i u državnoj upravi ne budu ljudi koji će imati volju, želju i snagu boriti se i stvarno poduzeti konkretne korake mi nećemo ništa napraviti.

Toliko, hvala.

PREDSJEDNIK:

Zahvaljujem.

Mislim da je vaša poruka zaista…

ROBERT MATIJEVIĆ:

Samo bih, oprostite, još nešto sam samo smetnuo s uma.

Nedavno sam vidio na televiziji slučajno bio je gospodin Rupert Vining to ću se opet nadovezati na ovo što je govorila i gospođa Lepej i gospodin Sever i gospođa Ožbolt. Gospodin Rupert Vining koji je bio dio, savjetnik ministarstva pravosuđa posebno za pitanje borbe protiv korupcija, 2007. i 2008. godine, više nije. On je Hrvatskoj vladi konkretno rekao i predložio da se u kazneni zakon ili u neki zakon uvede stavka o neobjašnjivom bogatstvu. Prema tome, on se zalaže da se ljudi za koje se dokaže da su korupcijom ili kriminalnim djelatnostima došli do neobjašnjivog bogatstva da se njih proglasi krivima pa da oni pokazuju svoju nedužnost. Gospodin Vining više nije savjetnik Hrvatske vlade, mislim da to dovoljno govori a nekako mislim da nakon što je dao takav prijedlog, da nije s njim nije produžen ugovor i to govori o nekakvoj volji. A ustvari taj prijedlog gospodina Ruperta Vininga bi bio savršen za ovu zemlju i za ovu situaciju.

PREDSJEDNIK:

Hvala gospodine Matijević.

Dakle, u našem Kaznenom zakonu došlo je do jedne bitne promjene, to mislim ne moram vas podsjećati ali treba naglasiti. Kod djela korupcije i organiziranog kriminala u trenutku presude da je osoba kriva ona mora dokazati porijeklo sve imovine, ne samo one koja je bila vezana uz kazneno djelo za koje je osoba osuđena i to smo imali sada slučaj „Dubai“ kod poreznih inspektora koji su zloupotrijebili svoj položaj.

Ono o čemu je govorio gospodin Rupert s čime se ja osobno slažem, to je da kod svih dužnosnika bivših i sadašnjih postoji tzv. Ocjena neobjašnjivog bogatstva. Dakle, ako neki saborski zastupnik živi na takvoj razini a da je jasno da iz svoje plaće nije mogao steći takvo bogatstvo, njegova se imovina zamrzava, dok on ne dokaže kako ju je stekao, ako on to ne može dokazati imovina postaje državno vlasništvo.

Dakle, to je jedna novost o kojoj je govorio Rupert Vining nedavno, ja osobno bih sutra potpisao da to uđe u naše zakonodavstvo.

Čuli smo da je bitna odgovornost, snaga, želja i volja, pa takav je sljedeći naš današnji gost gospodin Igor Rađenović, pa izvolite vaše viđenje ove teme.

IGOR RAĐENOVIĆ:

Zadovoljstvo mi je sjediti ovdje s vama, pozdravljam ovaj skup, drago mi je da raspravljamo o ovom problemu dakle zaštite zviždače, i dosadašnja je rasprava pokazala o problemu korupcije i dobro je da raspravljamo u ovim dobrim, lijepim, toplim prostorijama u Visokom domu kako to zastupnici često znaju reći, a ne na ulici, a često u proteklih godina su bili prosvjedi na ulici osobito onaj novinarski mislim da su oni dapače bili učinkoviti i koji dokazuju gdje i kako se nalazimo.

U najvećem dijelu ili gotovo u potpunosti slažem se sa prethodnicima i mislim da je to zapravo i današnja da tako kažem osnovna tema, svi su spomenuli učinkovitost institucija ili funkcioniranje pravne institucije, pravne države kako je to gospodin Mesić prvi stavio u nekakvu hrvatsku medijsku stvarnost, a onda vrlo često na ovakvim skupovima, na razno raznim okruglim stolovima ta sintagma se često ponavlja, dakle funkcioniranje institucija pravne države je nešto što je svima nama ušlo u uho i u jezik, a praksa je kao što znamo nije najbolja.

Po mojem sudu a čuo sam od prethodnika i ljudi koji će govoriti poslije mene ponoviti zapravo tu tezu, da je zapravo ključna praksa, u državi, u situaciji u kojoj je Hrvatska danas ključna je praksa. Zakonski okviri mogu biti uži i širi, mislim da ćemo se svi za ovim stolom složiti da Hrvatska je inače prenormirana država u mnogo aspekata društva ali da se ti zakoni ne provode, ne poštuju i nemaju onaj konačni efekt.

Kod konkretnih slučajeva kaznenih prijava ja mogu razumjeti oportunizam DORH-a koji kaznene prijave podiže samo onda, po mom skromnom sudu kada je 100% siguran da će ta presuda i završiti sa optužujuće u korist DORH-a i to objašnjavaju često ljudi iz DORH-a iznose svoje statistike pa su onda te brojke odlično, 98, 9, 99%. Kažem mogu razumjeti, međutim, ne mogu opravdati tu praksu, jer stvarnost je, vidimo iz ovih primjera koji ćemo svi pojedinačno ovdje nešto reći o njima, općenito vjerujem da ćemo se mi svi za ovim stolom složiti da je stvarno znatno turobnija.

Svi su rekli nešto o svom slučaju, pa evo minuticu dvije dozvolite gospodine predsjedniče o mom primjeru.

26. ili 23. 4. više se najbolje ni ne sjećam, prošle godine su jake snage MUP-a, jake snage gospodarskog kriminaliteta ušle u Zagrebačke ceste gdje sam ja bio voditelj…, 26. 4. prošle godine po nalogu USKOK-a i oduzele su hrpu dokumentacije.

Danas je godinu i pol dana poslije, 550 dana barem 400 radnih dana, istraga još uvijek u tijeku. Mediji su vrištali tih dana, mediji danas vrište o nekim drugim situacijama, međutim, nadležne institucije šute barem meni nije poznato u kojoj fazi ta istraga jest. Nešto je o tome govorila Vesna Škare-Ožbolt, sada je otišla, po mom sudu moraju postojati neke norme za odrađivanje posla. Organi moraju u nekom razumnom roku ili odbaciti ili prihvatiti neku kaznenu prijavu koja se ovdje nalazi, ili sa strane osoba koje su ili kroz medije i kroz ulične priče optužene za tih, da skinu stigmu sa sebe a sa druge strane da se vrati povjerenje u funkcioniranje pravne države.

Meni su poznati neki drugi slučajevi. Pada mi sada na pamet predmet „Marko“ gdje je državno odvjetništvo u dan dva odreagiralo i tu kaznenu prijavu koja se medijski pojavila uspjelo odbaciti.

Također, vrtilo se kroz medije da samo poslovanje Grada Zagreba ima 78 kaznenih prijava, koje su također istrage u tijeku ili nisu, a u tome ne vidim da ima o njima nekakvih informacija. 78 komada.

Kako potaknuti zviždače rekao je gospodin Dubravica na početku kao jedno od ključnih pitanja na koja bi pokušali dati odgovor i mislim da ćemo svi dati jasni odgovor i duboko vjerujem da je to ključno za zdravlje nacije i vraćanje povjerenja u institucije pravne države, da je upotrijebim tu sintagmu, a to je rješavanje ovih poznatih medijskih slučajeva, a dakako da onda idemo i u dubinu.

Marketinške kampanje kojima smo svjedoci, o kojima smo često govorili, na koje trošimo neke novce, mogu biti nadgradnja, ali bez ovog conditio sine qua none, da tako kažem, situacija neće biti bolja i praktički bi se nadovezao i potvrdio ono što je i gospođa Lepej rekla, samo na taj način, dakle učinkovitom, kako vi gospodine predsjedniče isto kažete, gotovom, pravomoćnom presudom ćemo vratiti povjerenje građana.

Moći ćemo onda i kao društvo dobiti čistije, bolje, političke i sve druge elite kojima interes u obavljanju javne dužnosti neće biti podjela plijena već rad za opće dobro. To je država o kojoj dobar dio

nas ovdje sanja, vjerujem svi, i nadam se da ćemo jednog dana i, dovoljno smo mladi, da ćemo u toj državi i živjeti.

Hvala lijepo.

PREDSJEDNIK:

Hvala gospodine Rađenović.

Dakle, vidimo da danas dominira mišljenje da je upravo provedba zakonskih propisa i funkcioniranje državnih institucija ključno i u zaštiti zviždača i u poticanju ljudi da, na neki način, prozvižde kad je to potrebno.

Prije nego dam riječ slijedećem prijavljenom evo dozvolite da citiram jedno zanimljivo mišljenje psihologice Mirjane Krizmanić koja govori o zviždačima, kaže ona: "Hrvatsko društvo ne podupire zviždače zbog toga što je korumpirano odozgo prema dolje i s lijeva prema desno.", kaže psihologinja Mirjana Krizmanić. Dodala je "kako su u Republici Hrvatskoj svi protiv zviždača te da nitko ne poštuje njihove vrijednosti i zbog toga oni na kraju stradavaju."

"Kod nas su zviždači pomalo bizarni", kaže gospođa Krizmanić. "Jedan od njih, liječnik Sladoljev, ovdje je iznimka jer je to vrlo inteligentan čovjek. Nažalost, naši zviždači nisu intelektualci jer je intelektualcima jasno što će im se dogoditi pa odustaju već kod namjere.", kaže gospođa Krizmanić i dodaje: "kako je to ne cijenjenje zviždača zapravo dokaz nefunkcioniranja pravne države."

Dobro, djelomično gospođa nije u pravu jer danas vidite da su svi naši zviždači intelektualci. Ja bi riječ sada dao gospodinu Sladoljevu.

SREĆKO SLADOLJEV:

Hvala lijepo što ste me pozvali na tematsku sjednicu.

Moj slučaj nije tako dramatičan kao što je slučaj kojega su iznijele gospođa Lepej, gospodin Rađenović i gospođa Balenović, međutim mislim da je društveno još opasniji, još pogubniji.

Naime ja nisam zviždač u klasičnom smislu riječi, kako sam uspio shvatiti, … /Govornik se ne razumije./… Naime ja sam samo čovjek koji je odgovorno radio svoj posao i našao sam se u centru svega. Našao sam se u jednoj situaciji koju nisam očekivao, naime kad sam iscrpio sve mogućnosti prema Upravi i sve mogućnosti prema Nadzornom odboru, a to se može lako vidjeti, znači iz zapisnika Nadzornog odbora, koliko sam upozorenja, koliko sam puta rekao kod verifikacija da se unesu stvari na koje sam upozoravao, onda sam, preostala mi je samo jedna jedina mogućnost, znači da obavijestim nadležne o tome.

Nadležni su vlasnici i nadležni su ministar. I informacija je procurila odatle. Znači meni ni na kraj pameti nije bilo, posebno ne o poslovnoj tajni, da progovaram preko medija, da time naškodim svojoj

firmi, da naškodim svojim radnicima za koje sam se zalagao. Tako da ja zapravo o svom slučaju ne bih više, ja bih samo nešto rekao o našoj današnjoj temi, općenito.

Ja bih rekao da je opća slabost i visoka temperatura da su to simptomi bolesti tijela po čijem intenzitetu prosuđujemo njenu uznapredovalost, kad govorimo o bolesti tijela, a korupcija je simptom bolesti društva po čijem intenzitetu prosuđujemo u dubinu njegovog propadanja.

Naša je zemlja, nažalost, po tome sigurno u svjetskom vrhu. Da je tako, ne trebamo čitati izvješća nezavisnih tijela niti slušati naše demantije koliko se zlo proširilo i sami možemo osjetiti. Iako obitavamo prekrasnu i bogatu zemlju nismo zemlja sretnih i svjesnih već smo zemlja nesretnih i izgubljenih ljudi, a takvima se lako, vrlo lako manipulira.

Pojedinci koji se suprotstave zlu završavaju slično meni ili puno gore i odbace se kao redikuli ili … /Govornik se ne razumije./… To je rekla gospođa Krizmanić, vi ste pročitali nešto slično.

Ovo urušavanje društva je posljedica sveopćeg pomamnog grabeža za materijalnim nasljeđem kojeg su stvorile prethodne generacije, a zlo se proširilo vertikalno i vodoravno u sve pore društva i sigurno vodi ne samo u ekonomsku već i u moralnu propast ovog društva.

Ljudi više ne vjeruju ljudima, ne doživljavaju se kao zajednica već jedni druge sagledavaju kroz najvulgarnije materijalne interese.

Uništenje korupcije stoga nije samo gospodarski interes zemlje već je tu sadržano i naše pravo za ponovnim buđenjem iz egoistične zablude da smo društvo odvojenih pojedinaca, a ne zajednica koja ima isti cilj.

Pripremljeni materijali sadržavaju kratak pregled zaštite zviždača u zemljama EU, kojega smo pogledali na početku, a pripremio ga je Sektor za suzbijanje korupcije Ministarstva pravosuđa kako bi ga vjerojatno nadogradili. Skrenuo bih pažnju na 2 stvari, to je moje mišljenje.

Prvo, ja smatram, razgovarao sam i s mnogima, da možemo i moramo naći prikladniji izraz za nekoga tko se odlučio svjesno izložiti riziku da pod cijenu gubitka čak i radno mjesta raskrinka lopovluk od čega u konačnici nema osobnu korist.

Po mom mišljenju naziv zviždač ili informator sugerira nekoga tko denuncira, prokazuje, skriva se i negdje iz polumraka zviždi, a ne hrabru i uspravnu osobu koja jasno ukazuje na društveno zlo.

Dobar su nam primjer Česi, znači narod koji su nam jezično najbliži, koji su se potrudili naći vlastiti izraz. Oznamovatel, ja sam se potrudio ovaj, razgovarao sam sa osobom koja 20 godina živi u Češkoj i ona mi je rekla da oznamovatel označuje čovjeka koji se odlučio progovoriti, znači čovjek koji progovara.

Znači nisu uzeli onu beskrvnu administrativnu prevedenicu "whistler blower" koja možda jest dobra u duhu anglosaksonskog, ali nekog našeg niti drugih slavenskih jezika ona sigurno nije.

Znači može se krenuti zapravo od samog imena. Znači nomen est omen i od toga treba početi.

A drugo smatram da kroz legislativu moramo postaviti snažnije i aktivnije, da se mi moramo, znači kroz legislativu postaviti prema ovom problemu snažnije i aktivnije.

Znači, iza onih ljudi koji se usuđuju razotkriti kriminal i naknade staviti na poticanje i ohrabrivanje, a ne na zaštitu. Zaštita je zapravo pasivan odnos, netko će nešto reći onda ćemo ga mi zaštititi, kroz aktivan otpor društva prema zlu.

Zaštita onih koji su se ohrabrili nešto reći se i podrazumijeva i u tom trenutku dobiva jednu potpuno drugačiju dimenziju.

Korupciji se možemo suprotstaviti samo zajedno, nikako birokratski. Od drugih mislim da možemo učiti, ali ih ne moramo kopirati. Mi to možemo učiniti bolje od drugih.

Toliko.

PREDSJEDNIK:

Hvala doktoru Sladoljevu.

Evo ovdje bih također citirao mišljenje gospodina Đure Sesse koji kaže, govoreći o krivičnoj odgovornosti za zaposlenika tvrtke koji je odao poslovnu tajnu kako bi uputio na malverzaciju, Đuro Sessa, sudac u građanskom odjelu kaže kako je, kada je u pitanju radna odgovornost, ključna stvar u tome što je predviđeno ugovorom o radu odnosno kolektivnim ugovorom te što se smatra kršenjem radne dužnosti.

To je jedno kompleksno pitanje koje bi se, ako bi došlo do suda, moglo razmotriti sa stajališta izvora prava koji reguliraju radni odnos s jedne strane, a s druge strane sa stajališta odredbi koje štite radnika od šikaniranja poslodavca u slučaju da je nešto otkrio.

Dakle, na primjeru gospodina Sladoljeva mi vidimo da zapravo zviždači nisu zaštićeni jer on je dobio otkaz.

SREĆKO SLADOLJEV:

Nisam, nisam dobio.

PREDSJEDNIK:

Niste dobili. Suspenzija?

SREĆKO SLADOLJEV:

Suspenzija. Zaustavilo se na tome na kraju.

PREDSJEDNIK:

Ali on očito je bio nezaštićen.

SREĆKO SLADOLJEV:

Namjera je postojala.

PREDSJEDNIK:

I sada imamo sljedeću grupu ljudi koji bi trebali biti najglasniji, ako i zapravo na neki način ugovorima ne mogu govoriti. Dakle, radi se o novinarima. Imamo cijelu grupu novinara koji je ovdje sa nama.

No prije nego što dam riječ grupi novinara sa Hrvatske televizije, nešto o slučaju Sladoljev je htjela reći gospođa Škaričić Nataša.

… /Upadica se ne razumije./…

A otišla je, dobro.

Onda imamo grupu Sever, Zuber, Knežević pa ih ja molim tim redom da kažu nekoliko riječi.

MAJA SEVER:

Kao prvo, hvala vam što ste nas pozvali na sjednicu. To nam je jako važno.

Podijelili smo se kako ne bi ponavljali naš slučaj. Ja ću zapravo otvoriti slučaj našeg kolege Aleksandra Stankovića.

Većina vas vjerojatno je na zadnjoj sjednici slušala njegovo izvješće i njegovo očitovanje o korupciji u HTV-u. Vjerojatno ste iz medija naknadno saznali da je Aleksandar Stanković zbog nastupa u ovoj sobi dobio opomenu pred otkaz.

Ključno je pitanje kako potaknuti zviždače, kako zaštiti zviždače. Nakon tog slučaja, nakon što je dakle Aleksandar Stanković zbog nastupa pred ovim tijelom gdje je dobio poziv, dakle on čak nije istupio u medije, on je dobio opomenu pred otkaz. I kako onda potaknuti bilo koga od nas da istupi u javnost?

Vi morate znati, opomena pred otkaz nije mala stvar. To je papir koji će nas pratit do kraja našeg radnog vijeka. To je papir nakon kojeg mi zbog male greške, a grešku procjenjuje poslodavac, jer u našem postupku o kojem će govoriti kolege je evidentno da nema prava i pravde. Jer u procesu u kojem smo mi dobili opomenu pred otkaz mi prijavu nismo vidjeli, mi nismo imali pravo na obranu ni na očitovanje.

Kao što smo već rekli medijima, ne pristajemo na ovu opomenu mi. Aleksandru Stankoviću u njegovom dosjeu u kadrovskoj službi ova opomena stoji. U toj opomeni piše da kod prvog sljedećeg kršenja naših spornih pravilnika i kodeksa on dobiva otkaz zbog toga što ste ga vi pozvali da svjedoči o korupciji u HTV-u.

Ja neću više duljiti jer tu su Robert i Lela koji će još govoriti o našem slučaju, o problemima u našoj kući, ali stvarno je teško nakon njegovog slučaja odgovorit na pitanje kako zaštiti zviždače i kako potaknuti druge da upozore na nepravilnosti u firmi.

PREDSJEDNIK:

Hvala.

ROBERT ZUBER:

Htio bih samo prije ovoga se zahvaliti što ste nas pozvali i moje kolegice.

Ispričao bih kolegicu Mikleušević koja je pred porodom pa se zato ispričava što nije došla danas.

Ja bih dodao ovo što je rekla kolegica Sever, dakle samim činom, našim dolaskom pred vaš odbor mi riskiramo da ćemo sutra ili danas još dobiti otkaz. To morate bit svjesni, iz vrlo jednostavnog razloga jer smo time prekršili, kao što je rekla kolegica Sever, vrlo dubiozne pravilnike Hrvatske radiotelevizije, a to isčitavamo iz činjenice da je sam istup kolege Stankovića ovdje pred poslodavcem, vi ste dakle Nacionalno vijeće Hrvatskoga sabora, dakle našeg poslodavca, vlasnika, bio kažnjen.

Tako da to moramo istaći da ovaj istup svo troje nas bi se mogao tretirati kao kršenje i da mi danas možemo ili sutra vrlo promptno dobiti otkaz.

Što se tiče samog postupka, ja ne želim previše duljiti, ali vrlo je važna stvar. Dakle, mi smo novinari za razliku od dama i gospode koji su istupili prije nas, oni su zviždači po nekakvoj svojoj moralnoj, profesionalnoj odgovornosti. Nama je novinarstvo osnovni alat da govorimo o svemu tome. Neki od ovih ljudi su bili gosti našim kolegicama, bili su gosti u našim emisijama.

Dakle, naše osnovno sredstvo za rad je izvještavati javnost, a radimo u tvrtci u kojoj je nama to etičkim kodeksom zabranjeno. To nisu poslovne tajne, to nisu stvari koje bi trebale bit službene tajne od državne sigurnosti pa da mi ne smijemo o njima govoriti.

I treća stvar koju bih ja vrlo kratko još na kraju rekao, da je kod nas situacija takva da smo mi unutar godine dana, kao što je jedan zakon … /Govornik se ne razumije./… ste govorili unutar struke, unutar institucija pokušavali sve to reći. Mi čak nismo istupili u javnost, nego na sličan način kao kod gospodina Sladoljeva, iscurilo u javnost.

Mi smo jedino moralno mogli napraviti, reći nismo bili, ne znamo, ne sjećamo se i time bi spasili svoju poziciju i ne bismo uopće bili ovdje sada pred odborom. Smatrali smo sve četvero da smo učinili ono što smo kao novinari trebali etički učiniti.

Pri tom, kada je proces krenuo, krenuo je na način da se uopće nije raspravljalo o sadržaju onoga što smo mi rekli odnosno potvrdili, nego samo o samoj činjenici da smo mi istupili u javnost. Dakle, cijeli postupak je samo zbog činjenice da smo mi istupili u javnost.

Pri tom, ja nisam pravnik, nisam odvjetnik, nisam sudac, ovdje vas je ima dosta, ja mislim da je zakonsko i ustavno pravo moje, kao i mojih kolegica, pravo na obranu, pravo na odvjetnika, pravo na očitovanje. Ja mislim da su sva ta prava prekršena i sumnjam, jučer je kolega Kristić u jednom istupu na "101." Rekao da imamo jako puno nezadovoljnih koji su uz caffe aparat, kažu sve što misle, a onda ne

mogu dalje. To je normalno, zato što se onda dogodi ovo što se dogodilo nama troje. Kolega Apelt je tu, "Večernji list". Nismo samo jedini primjer.

A kod HTV-a je i drugih medija još jedna razlika u dokazivanju, dakle u zakonu dakle govori se o dokazivanju u Francuskoj, sad ste spomenuli. Kod medija je vrlo lakše dokazati jer evo jučer je kolegica iz "Večernjeg lista" spomenula u istoj toj emisiji da se na HTV-u dva priloga o njihovom slučaju napravljena su na način da su iskrivljene činjenice, da su izmijenjene i izmišljene izjave, dakle na našem programu.

To je dakle, u programu vidljivo, dokazivo i ništa se učini po tom pitanju. Zbog toga je ta situacija kod nas frustrirajuća, a napominjem drugačija za razliku od ovih vrlo hrabrih ljudi. Nama je to i dužnost. I vrlo je opasno ako se na Hrvatskoj televiziji traži od nas da šutimo.

PREDSJEDNIK:

Izvolite gospođo Knežević.

LEJLA KNEŽEVIĆ:

Ja ne bih o našem slučaju, jer ja mislim evo ovo je ta odluka kao neki dokaz. Ja vam mogu tu pred svima reći .../Govornica se ne razumije./... niti priznajem. Ona je protupravna. Što je protupravno i protuzakonito naši odvjetnici će to dokazati. Prijava ne postoji. Proces nije proveden. Znači ovo nema apsolutno nikakvu snagu.

I ono što bih ja htjela reći da mi smo u puno boljoj poziciji nego svi ljudi ovdje, jer mi interes javnosti je veći na žalost. Nama treba manje pomoći. Mi možemo se izboriti sami. Mi imamo brži pristup medijima i mi znamo kako. To je naš posao. Ali ako oni nama zatvore usta, poruka koja je upućena javnosti je zastrašujuća, jer šutnja je pristajanje.

Novinare u Hrvatskoj ubijaju, novinare premlaćuju, privodi ih se na razgovore, prijeti im se batinama, izvanredni otkazi, opomene zbog izgovorene riječi. Kažu neki u zadnje vrijeme da je to povratak u devedesete. Ja mogu na osnovu vlastitog primjera reći da je ovo gore.

Na HRT-u, ja sam radila i u to vrijeme, bilo je pokušaja da mi se i tada da otkaz. Na istom ovakvom pokušaju ja sam imala svog odvjetnika. Bio je predstavnik HND-a na saslušanju. Proces je trajao 3 mjeseca. Na kraju se odustalo od svake sankcije. Jednostavno se odustalo, proveden je postupak. Ja sam sama poslije dala otkaz i otišla. Tu nema nikakve veze, nikakvo maltretiranje, nikakav mobbing.

Ja sam otišla, jer sam željela raditi nekakav bolji i kvalitetniji posao. I mi ovdje, nije slučajno da se mi svi ovdje poznajemo. Mi smo ti koji su zviždači ako hoće progovoriti trebaju zviždaljku. Mi smo u tom slučaju zviždaljka postali.

I ako sad ti zviždaljku pokušaš slomiti, šta mi dobivamo. Stvarno dobivamo opet šutnju. Opet vam kažem pod cijenu otkaza. Tu otkaz nije bitan. Ja sam jedan dala i jedan dobila. Mi nećemo prestati govoriti. Oni su nama poslali ovo prekjučer, mi govorimo i dalje.

Jer opet kažem mi ćemo puno lakše prodrijet u javnost i naš je posao. Ali ono što ja vas sviju skupa molim, bilo je puno pametnijih ljudi od mene koji su se našli u ovim situacijama, pa bih ja voljela sad podsjetiti samo na jednog časnog čovjeka. To je bio rektor Sveuališta u Salamanki koji je umro za vrijeme Frankovog režima i koji bi stvarno svim ljudima koji ne žele šutjeti trebao biti jedna vodilja i izgovara jednu rečenicu koja mislim da će biti važna i za vas.

Znači, trideset i šeste se rektor Namuno suprotstavio Frankovom generalu Milanu Astraju. Završio je u pritvoru i nedugo iza toga je umro. On kaže da šutjeti nije mogao, jer ima prilika kad šutjeti znači lagati i tu je to pristajanje. Ljudi koji šute pristaju na ono što se dešava oko njih.

Trenutak kad njega zadnje obraćanje javnosti je bilo kad on u sveučilištu u trećem po starosti u Europi izgovara rečenicu zbog koje je bilo vrijedno i živjeti i umrijeti. Ona glasi: "Ovo sveučilište je hram inteligencije, a ja sam njen glavni svećenik. Vi skrnavite njene svete zidine i vi ćete pobijediti jer imate više brutalne sile, ali ubijediti nećete nikoga. Zato bi trebali imati ono što vam nedostaje razum i pravo na vašoj strani."

I ja bih sad vas tu molila, malo bih parafrazirala ovog časnog čovjeka. Ovaj Sabor je hram demokracije, a vi ste njeni svećenici, niste vrhovni ali ste svećenici. Ovi ljudi koji ovo rade nama svima, ponavljam opet ovim ljudima ne nama oni skrave te svete zidine slobode i demokracije. I nemojte dozvoliti da pobijede jer imaju više brutalne sile. Oni nas ubijedili nisu. Opet ponavljam ne priznajem ovaj papir, jer im jednostavno nedostaje razum i pravo koje nije na njihovoj strani. To je sve.

A drugo, još samo da vas pitam kako su se zvali režimi koji su trudne žene vodili na saslušavanje, koji su trudnicama prije poroda pisali otkaze sa humanom preporukom da će otkaz stupiti na snagu nakon povratka sa porodiljskog. Hajde ja da čujem? Jel' treba odgovor? Od mene toliko.

VESNA BALENOVIĆ:

Mislim da treba odgovor gospođo Knežević.

PREDSJEDNIK:

Gospođo Balenović, dajte! Ne možete sada.

VESNA BALENOVIĆ:

Pardon mogu li samo reći ?

PREDSJEDNIK:

Ne možete gospođo Balenović.

VESNA BALENOVIĆ:

Gospođo Lejla vi bi htjeli da nam nešto kažete. Vi ste u hramu, vi ste svećenik.

PREDSJEDNIK:

Ja se nadam da će gospođa Mikleušević-Pavić svoju trudnoću okončati porodom zdravog djeteta i da će nakon toga sretno živjeti sa njime bez gubitka posla i da će imati priliku govoriti glasno, onako inteligentno kao što to ona stalno radi.

Zadnji u ovom bloku novinara je gospodin Hrvoje Apelt koji je bio na svim sjednicama vezanim uz medije i korupciju.

Izvolite gospodine Appelt.

HRVOJE APPELT:

Dobar dan! Hvala što ste me pozvali. Isprika za kašnjenje.

Kao i moji kolege novinari sa HTV-a moram reći da se ja doista ne osjećam kao zviždač, jer ja nisam zviždio prije nego što sam dobio otkaz. Dakle, ja sam na poziv vašeg tijela došao i samo ispričao ono što je žalosno, ali je istinito, a to je da se ustavne kategorije u Hrvatskoj krše na razini sprege politike i vlasnika medija uz pomoć nekih političara koji sjede u ovoj sobi.

I ne bih htio duljiti. Htio bih samo zamoliti ako bi se doista htjelo nešto konkretno napraviti i ubrzati ovaj bolan proces u kojem eto prije deset godina je bila samo jedna osoba, a danas ih ovdje nanizano bar dvadesetak i sigurno ih ima još toliko po Hrvatskoj, ali ne bi svi stali u ovu sobu, da se i institucije, ali i ovo tijelo pozabave konkretnim slučajevima.

Spomenut ću sa neke. Evo predsjednički kandidat Dragan Primorac dolazio je u zgradu Europa press holdinga, manipulirao je, zapravo dogovarao je sa vlasnicima na koji način će se izmanipulirati studentski prosvjedi. Nitko ga o tome ništa javno nije pitao. Niti jedan političar ga nije javno osudio.
Gospodin Mladen Barišić, šef carine koji ne provodi zakonite i pravomoćne odluke hrvatskih sudova i dalje je na čelu carine kojeg sam, dakle osobno prozvao u nekoliko tekstova za nesavjesno poslovanje i dopuštanje da se u Hrvatskoj događaju šverc nafte, a i neke druge stvari poslije sam istražio, ali nemam na žalost gdje objaviti.

I još jedan predsjednički kandidat, a to je gospodin Milan Bandić, za kojeg eto u medijima je spomenuto 250-ak kaznenih prijava. Niti jedna od tih, sudbina od tih kaznenih prijava na žalost hrvatskoj javnosti nije poznata.

Meni u ovom trenutku doista ne preostaje ništa drugo, mislim životnom trenutku, nego ići i pričati van hrvatskih granica.

Dogovaram sastanke u Bruxellesu, napisat ću isto onako oštre tekstove kao što sam ih pisao u novinama, a kao što sam i pričao pred vašim Vijećem, ljudima iz Bruxellesa, jer njih malo više interesira nego vas ovdje šta se doista može napraviti, zapravo na koji način se može ubrzati taj bolan proces. Dok ljudi ostaju na cesti, dok se tajkuni iz privatizacije i dalje bogate, pričam o tome zato jer sad pišem neke izvještaje …/Govornik se ne razumije./… nekakvih banaka za strance i istražujem na koji način su se domogli novca. Neki ljudi su doista stekli kapital na jedan, na nezakonit način otimačinom od malih poštenih ljudi. Za to nisu odgovarali.

A evo posljednji slučaj samo članovi uprave jedne banke osuđeni su na kazne zatvora, a samo čovjek koji je donirao HDZ-u 200 tisuća kuna za parlamentarne izbore 2007. godine prošao je sa kaznom bez zatvora, samo mora vratiti novac koji eto, koji je stekao a nije mu pripadao.

Dakle molim lijepo, ako mogu predložiti da se sa konkretnim temama, a ja ih mogu predložiti bar jeno 20-ak sjednemo svi za ovaj stol, i pokušamo naći odgovor koliko je dugo vremena potrebno da se ljudi sankcioniraju u ovoj državi.

Zašto? Zato jer sam bio u Tirani na jednoj antikorupcijskoj konferenciji, gdje su kolege novinari, tužitelji, suci i policajci iz Amerike prikazali jedan slučaj gdje je novina objavila jedan članak o nekakvom spornoj jahti, nije se zvala "Malo vitra", od jednog kongresmena. U roku od 2 tjedna pokrenuta je istraga. U roku od 4 mjeseca kongresmen i njegovi pomagači su završili u zatvoru.

Zato, eto to je konkretno šta bih volio da se pred ovim Vijećem događa.

Hvala.

PREDSJEDNIK:

Hvala gospodine Appelt.

Jedino nisam razumio, obzirom da je ovo Nacionalno vijeće zaista pokušalo vašim primjerom ukazati na probleme novinara. U jednom dijelu ste rekli da ovdje sjede političari koji su.

HRVOJE APPELT:

Pa konkretno, bit ću konkretan i isprika, ne želim naravno sve ocrniti. Dapače, vama puno hvala i nekim ljudima također puno hvala na svemu što su mi priuštili.

Međutim, gospođa Ana Lovrin dok je bila ministrica, prvo nam nije dopustila da dobijemo na uvid imovinske kartice sudaca.

Na kraju pod pritiskom da ćemo je prijaviti delegaciji Europske Komisije ona pustila mog kolegu novinara u ministarstvo, međutim kad smo prepisali jedno 300, 400 kartica imovinskih napisala je

zabranu ulaska tom novinaru u ministarstvo, obećala da će te imovinske kartice objaviti na Internetu koje su i trebale biti u 6. mjesecu prošle godine objavljene, one do danas nisu objavljene. Mi imamo tih 300-tinjak, ali mi ne možemo doći do podataka o imovinskom stanju sudaca.

I još jedan primjer, na žalost nije ovdje, nije stvar prozivanja, nego čisto eto možda zato da se vidi na koji način funkcioniraju naši dužnosnici.

Doista si ne želim uzimati zasluge za ništa šta se u ovoj državi događa pozitivno, međutim …/Govornik se ne razumije./… izjave gospodina Cvitana, dakle ravnatelja USKOK-a u kojima on potpuno obezvrjeđuje doprinos malih ljudi koji mu daju informacije da bi on sebi uzimao slavu, a govorim konkretno o najvećoj antikorupcijskoj akciji u Hrvatskoj zbog koje smo dobili i pozitivne poene pred Europom. Mislim da su oni neprimjetni.

I dokle god će ljudi koji su na takvim funkcijama omalovažavati i obezvrjeđivati rad ljudi koji se eto, građana koji se zalažu da bi u ovoj državi bilo bolje, mislim da ćemo teško ići naprijed.

PREDSJEDNIK:

Evo gospođa Lovrin i gospođa Đurović su nedugo nakon kolege Kristića prijavljene na raspravu, pa će moći se očitovati onda na dio koji se tiče neposredno rada njihovog i ustanove u kojoj rade.
No prije njih riječ ima kolega u vijeću, koji upravo ovdje na neki način, zapravo on je predstavnik civilnog društva, ali je novinar pa može vjerojatno dati doprinos ovoj raspravi.

Kolega Kristić.

NIKOLA KRISTIĆ:

Hvala lijepa.

Nakon ovog što je izrečeno i nakon pitanja kolegice Knežević treba li odgovora, zapravo smo se svi ovdje duboko zamislili i ušutjeli.

Da, trebalo bi možda šutjeti i početi raditi u ovom društvu, konačno.

Ali, evo u kratkom obraćanju koje ću iznijeti, vratit ću se na ovaj uvod kolege Dubravice. Odličan uvod.

Dakle između Hrvatske i Europske unije ili Europe kojoj težimo postoji velika tektonska raspuklina ili rasjeklina. To vidimo i prema zakonima, to vidimo i prema stvarnosti koja se događa ovdje.

Ali postoji ta jedna moralna ili rasjeklina mentalnog sklopa svih nas koji pristajemo na tu šutnju, a to je čak mnogo gore i mnogo teže negoli i ta zakonodavna rasjeklina ili raspuklina i veliki jaz.

Dakle ostaje da se taj jaz premosti i zakonodavno, ali mnogo veći je posao, mnogo je teži posao, dugotrajniji posao da se to premosti promjenom razmišljanja pristupa, mogu li reći promjenom mentalnog sklopa, to ne ide tako brzo.

Zakon se može donijeti, ali ovo drugo je težak i dug proces. Trebaju proći generacije očigledno kod nas u našem društvu.

Ja želim vjerovati i hoću vjerovati u funkcioniranje sustava sistema, ali ne mogu i ne vjerujem, jer su to činjenicu, na mikroplanu i na makroplanu.

Teško je maknuti emocije iz svega toga, ako to živiš ili proživljavaš ili sam ili sa svojim okruženjem, sa kolegama. Ako gledaš, ako si uvjeren da su ljudi u pravu, ako znaš da su u pravu, i ako znaš da se događaju stvari za koje nisi ni mogao sanjati da bi se mogle događati na današnji dan 2009. godine u kući koja mora reflektirati prema ovom društvu dobrim, a ne lošim i mi sada o tome razgovaramo.

Zašto je još ta rasjeklina grozna, Finska, Danska, Švedska, Luxemburg nemaju zakona o zviždačima, naravno jer je tamo korupcija minimalna ili je nema, po svim istraživanjima oni su pri repu u korupciji mi smo pri vrhu, dakle, zakoni nisu potrebni jer tamo postoji mentalni sklop, postoji moral, postoji profesionalno poslovno ponašanje, kod nas svega toga nema.

U Velikoj Britaniji se rijetko ide u mediji i ne postoji potrebna zaštita zviždačima u medijima zato što funkcionira sustav, a kada i to se dogodi a rijetko se dogodi da sustav ne funkcionira, rekao je Hrvoje, vrlo brzo se riješe situacije koje isplivaju u javnost, kroz pravosuđe, vrlo brzo.

Onda kada izađu u medije i u Velikoj Britaniji se to rješava, pa sjećate se afere sa Parlamentom i sa nenamjenskim trošenjem sredstava, nema obrane, nema zaborava i nema priče hoće li netko otići i dati ostavku iz moralnih razloga. Postoji samo sankcija.

Mislim da je puno toga rečeno u suglasju sa ljudima koji to govore ali zaista treba poći svatko od nas od sebe samog, ali to je utopija čini mi se danas.

Hvala.

PREDSJEDNIK:

Hvala kolega Kristić.

Na redu je potpredsjednica Nacionalnog vijeća Ana Lovrin.

Ispričavam se gospođo Đurović vi ste na redu.

NATAŠA ĐUROVIĆ:

Hvala vam lijepa.

Dozvolite mi da vas na početku svog kratkog izlaganja sve srdačno pozdravim i naglasim da je tema današnje sjednice Nacionalnog vijeća izuzetno važna tema i smatram da je jako dobro da o tome razgovaramo, ali ne samo radi razgovora samoga nego da u tom području probamo svi zajedno iznaći

neka zajednička rješenja i na neki način pokušamo se suočiti sa problemima koji u ovom području evidentno postoje.

To nije nimalo lako, jer pitanje zviždača kao što i ova rasprava danas pokazuje je izuzetno složeno pitanje, kompleksno pitanje i netko je od prethodnika vrlo dobro rekao da se radi o društvenom problemu i ja se s tim slažem.

Jedan segment je zakonodavni okvir, od toga smo i počeli od pitanja potrebe donošenja posebnog zakona o zašiti zviždača, reći ću svoje osobno mišljenje, mislim da bi bilo dobro donijeti taj zakon i zapravo na jednom mjestu objediniti regulativu u ovom segmentu no još je važnije a to je isto tako već bilo rečeno, kako će se zakon primjenjivati.

Nije to problem samo ovog zakona ako bude donesen, nego pitanje svih zakona, mislim da ste i vi o tome govorili, puno je važnije kako se i da li se zakon u praksi primjenjuje.

Naravno, važan je i odnos javnosti prema onim ljudima koji prijavljuju korupciju i odnos cjelokupnog društva prema zviždačima. Pri tome ne želim umanjiti važnost funkcioniranja nadležnih institucija. Državno odvjetništvo i USKOK iz kojega ja dolazim jedan je segment, dakle jedna od institucija koje su važne u tom lancu funkcioniranja.

Ono što želim naglasiti iako mislim da većina to zna, neki su ipak ovdje govorili da mi podižemo kaznene prijave, da mi postupamo po načelu oportuniteta itd., pa ću ja reći da je državno odvjetništvo prvenstveno tijelo kaznenog progona, dakle nije tijelo kaznenog otkrivanja kaznenih djela.

Mi ne podižemo kaznene prijave, mi ih zaprimamo i po njima postupamo, postupamo po načelu legaliteta. Što to sada znači? To znači da smo dužni pokrenuti kaznene postupke u svim onim slučajevima u kojima imamo valjane dokaze za to u kojima su ispunjene sve zakonske pretpostavke.

Teret dokaza u svakom kaznenom postupku je na ovlaštenom tužitelju. Tamo gdje dokaze imamo mi krećemo u kazneni postupak, nije točno da smo ziheraši i da tražimo 100% sigurnost ali dozvolite bilo bi neozbiljno olako pokretati kaznene postupke, dobivati veliki broj oslobađajućih presuda, naravno pitanje prikupljanje dokaza pitanje je svakog pojedinog slučaja. U onim situacijama gdje nam je prijave slučajevi pro futuro imamo puno više uspjeha od onih gdje se prijave podnose za neke događaje koji su se dogodili pa možda i u nekoj daljnjoj prošlosti.

Postavljeno je pitanje da li je licemjerno pozivati građane da prijave korupciju. Isto tako bilo je rečeno da je svatko dužan prijaviti korupciju. Pa vidimo prvo što zakon kaže o dužnosti prijavljivanja. Što se građana tiče zakonska dužnost u biti ne postoji, zakon konkretno Zakon o kaznenom postupku kaže da građani trebaju prijaviti, međutim, ukoliko građani donesu odluku da ne žele prijaviti nema nikakve sankcije zbog toga što su oni donijeli takvu odluku. Prema tome, tu ne govorimo o zakonskoj dužnosti, mi možemo govoriti od građanskoj dužnosti da netko odluči prijaviti kazneno djelo ili to odluči zadržati za sebe.

Mi smo u više navrata pozivali građane da korupciju prijave, učinit ćemo to ponovno, upravo na temelju naših dosadašnjih iskustava. Ja moram reći da su svi važni, svi veliki predmeti govorim sada o korupciji, započeli zahvaljujući pouzdanicima, to su dakle osobe koje su bile voljne i spremne na suradnju s nama, njihov doprinos u tim predmetima bio je presudan, bez njih zapravo tih predmeta ne bi niti bilo.

Onu zaštitu koja je bila nama na raspolaganju, dakle govorim o kazneno pravnoj zaštiti, oni su dobili. Ne kažem da im je bilo lako, to nije zahvalna pozicija, oni koji su kroz to iskustvo prošli govore da bi ga ponovili. Dakle, nije točno da su neka negativna iskustva koja su se dogodila obeshrabrila buduće prijavljivače ili zviždače, isto tako u prilog tome govori broj prijava koje USKOK zaprima iz godine u godinu i taj broj raste, dakle ne smanjuje se nego raste.

Ne radi se dakle o gubitku povjerenja građana u funkcioniranje institucija, a tome je možda doprinijela još jedna pojava. Govorila sam dakle o odnosu društva i javnosti prema tim osobama i moram reći da se i na tom području bilježi jedan evidentan napredak.

Od onih nekih prvih slučajeva gdje su takve osobe doista dobivale ružne etikete, gdje su nailazile na osudu javnosti, tu se ipak dogodio jedan pozitivni pomak, došlo je do toga da javnost odaje priznanje i na neki način daje pohvalu takvim postupcima. Dakle, i podršku osobama koje su korupciju prijavili.

Pri tome sad moram reagirati na ovo što je rekao gospodin Appelt, ne zato što sam ja ovdje u funkciji nečijeg branitelja, ali naprosto ono što je ovdje gospodin Appelt rekao o ravnatelju USKOK-a i njegovom odnosu prema osobama koje prijavljuju korupciju je netočno.

Ravnatelj USKOK-a apsolutno, u svakom pojedinom predmetu odaje sva moguća priznanja svima onima koji su nam pomogli pa i javno. Ukoliko je gospodin Appelt mislio na sebe osobno i na akciju "Indeks" ja ću ga moliti da onda to konkretizira, a ne ovako paušalno daje netočne ocjene.

Naprosto, kažem nisu točne, a osim toga smatram da bi na taj način radili sami protiv sebe jer i ja ću ponoviti bez građana, njihove podrške i njihovog povjerenja naš rad je upitan. Prema tome, mi apsolutno dosada što smo radili i što ćemo raditi i ubuduće, učiniti ćemo sve da pridobijemo i nadalje njihovo povjerenje i da ga zadržimo, da im omogućimo svu moguću zaštitu, ali ću ponoviti i s tim ću završiti, mi smo jedna karika u lancu, mi to ne možemo učiniti sami. Niti smo mi zakonodavci, niti smo mi policija koja može pružiti drugu vrstu zaštite, niti smo mi cjelokupna hrvatska javnost koja može javno djelovati i javno zaštititi ove vrijedne i hrabre osobe.

Hvala vam lijepa.

PREDSJEDNIK:

Hvala gospođo Đurović.

Gospodine Rađenović vi ste htjeli reagirati obzirom da?

IGOR RAĐENOVIĆ:

Zahvaljujem gospodine predsjedniče, samo ću jedno pojasniti … /Govornik nije uključen./…

… /Govornik naknadno uključen./… da ja sam imao puno povjerenje u institucije kada se to sve događalo. Prošlo je 500 dana i ja sam još uvijek pod određenom zaštitom MUP-a, … /Govornik se ne razumije./… javljanja na telefon, na više pokušaja, ja više ne zovem. Toliko o povjerenju.

Ako ste moje povjerenje, mislite da povjerenje građana se može dobiti i ako je moje povjerenje izgubljeno onda propagandni spot neće pomoći.

Ja se ispričavam na emotivnosti, ali to jednostavno moram reći. Govorila je gospođa Đurović i aplicirala praktički meni o tome kako se podižu kaznene prijave.

Gospođo Đurović ako u 500 dana nismo sposobni podići prijavu za ljude koji su natječaj za izgradnju ceste otvorili 2 mjeseca nakon što je cesta sama otvorena i ti papiri postoje kod vas, onda ja nemam daljnjih komentara.

Hvala lijepo.

I to je samo, samo jedan dodatak, to je jedan od desetaka pa čak i stotina slučajeva samo u slučaju Zagrebačkih cesta.

Hvala lijepo.

PREDSJEDNIK:

Gospodin Appelt da završi pa će gospođa Đurović jedno i drugo onda i onda ćemo zaključiti ovaj trokut.

HRVOJE APPELT:

Da, ne samo kratko.

Gospođo Đurović molim vas, recite nam koje su to osobe koje je javnost prihvatila, a vi ih spominjete, a da su prijavili korupciju?

A što se tiče mogu slučaja ne bi sad tu pred svima pričao, mogu samo spomenuti, ispričao sam dakle pred delegacijama 6 zemalja u Tirani što se događalo i što je prethodilo akciji "Indeks" i vi sami znate što je prethodilo, pretpostavljam, sreli smo se nekoliko puta.

Znate što nam je gospodin Cvitan tada govorio i to pišem u svojoj knjizi i svi tužitelji, policajci i novinari na toj, u tih svih 6 delegacija zemalja iz susjednih su bili složni u jednome, bez onoga što sam vam ja donio vrlo teško bi vi to pokrenuli, a vi dokažite da ste prije imali nekakvu odluku Vrhovnog suda da li smijete prisluškivati profesore.

Godinama se priča u Hrvatskoj o korupciji na fakultetu, recite nam kada ste dobili, kojeg datuma ste dobili papir Vrhovnog suda da možete prisluškivati? Ako je to bilo datuma prije nego što sam ja ušao

u vašu zgradu, duboko se ispričavam. Ali prvo imena osoba koje je javnost prihvatila da su prijavile korupciju.

PREDSJEDNIK:

Gospođo Đurović.

NATAŠA ĐUROVIĆ:

Ma da,

… /Upadica se ne čuje./…

VESNA BALENOVIĆ:

… jedna rečenica, mislim ako mogu.

PREDSJEDNIK:

Ako je jedna.

VESNA BALENOVIĆ:

Evo jedna.

Gospođo Đurović niste krivi, mislim vi ste danas tu jel'. Ja bih samo htjela reći isto kako je moguće da osoba bude 4,5 godine na metku naftnog lobija, moram u navodnike reći, to sam ja, predala sam kaznenu prijavu u odvjetništvo, 4,5 godine Mladen Bajić i USKOK se nisu pokrenuli, tek su se pokrenuli kad sam saborskom Odboru za pritužbe i žalbe tužila Bajića i Cvitana da nisu ništa napravili.

Znači, 4 godine, a svi mediji su brujali o tome …

PREDSJEDNIK:

Jasno je pitanje gospođo Balenović, jasno je, ne morate više.

VESNA BALENOVIĆ:

U redu, svi su mediji brujali.

Evo znači sama na metku naftnog lobija još danas.

PREDSJEDNIK:

Izvolite gospođo Đurović.

NATAŠA ĐUROVIĆ:

Pa vrlo kratko, evo ja imam prijedlog da svatko od vas dođe u Državno odvjetništvo pa možemo tamo na dugačko raspravljati o svakom pojedinačnom slučaju.

Ono što je mene, na neki način potaknulo za ovo repliciranje jeste zapravo jedno, pa rekla bih nepoznavanje kaznenog postupka. Kad sam govorila o podizanju kaznene prijave, dakle one se podnose nama. To sam htjela razjasniti, ne podižemo ih mi.

Vi gospodine Appelt govorite o odluci Vrhovnog suda o dozvoli prisluškivanja. Ja bih vam sada mogla održati predavanje o posebnim dokaznim radnjama, tko izdaje dozvole i na koji način. Ne radi se uopće o Vrhovnom sudu koji to dozvoljava.

Dakle, postoje određeni preduvjeti kada se te mjere primjenjuju i procedura koja je prilično složena, pa mislim ako hoćete i ako imate vremena ja ću vam je sada izložiti, ali gospodine predsjedniče vjerujem da to izlazi iz okvira ove današnje rasprave.

Dakle, morali bi oni koji govore o konkretnim predmetima, ja znam da niste pravnici, ne želim nikoga uvrijediti, ne morate znati u detalje kazneni postupak, međutim on se naravno i mijenja s obzirom na izmjene zakonodavstva itd., nije ga lako pratiti.

Dozvolite da mi ipak raspolažemo nekim stručnim pravnim znanjima. Dozvolite da napravim razliku između predistražnih radnji, dakle onoga što slijedi nakon zaprimanja prijave, formalne istrage koja je sada USKOK-čka, a prije je bila sudska, razine optuženja, a onda i donošenja pravomoćnih sudskih odluka. To su bitno različite faze.

Trajanje tog postupka, slažem se, možda je u nekim slučajevima predugačko, treba ga ubrzati. Mjere za to se poduzimaju i naravno da je pravda jedino dobra ako je brza, a ne ako je spora.

Međutim, uskočki predmeti koji su većinom predmeti koji obuhvaćaju i veći broj osoba i veći broj kaznenih djela i dugotrajne protuzakonite radnje, nažalost znaju duže trajati. Bilo bi idealno kada bismo mi mogli zaprimiti kaznenu prijavu i u roku tjedan dana je poslati sudu pa na kraju krajeva onda neka sud odlučuje što će dalje poduzimati. Međutim, to u praksi nije tako i tako ne treba biti.

Prema tome, i samo bilo je još pitanje na koga sam mislila kad sam govorila o promjeni odnosa prema pouzdanicima pa evo konkretno, iako nisam sklona spominjanju, gospođa Ljerka Krajnović. Ona je doživjela jednu drugačiju sudbinu i velika većina javnosti odala joj je priznanje, iako je bilo nekoliko onih koji su i nju, na neki način zbog prijavljivanja liječnika za uzimanje mita, pokušali na neki način okvalificirati kao negativku. Ali kažem, to se u njenom slučaju doista svelo na nekoliko izuzetaka. U većini slučajeva ona je zapravo dobila i status jedne heroine i javno priznanje za ono što je učinila.

PREDSJEDNIK:

Hvala lijepo.

Gospođa potpredsjednica Vijeća, Ana Lovrin je posljednja prijavljena u raspravi.

ANA LOVRIN:

Hvala lijepa, gospodine predsjedniče.

Dozvolite mi da govorim najprije kao potpredsjednica saborskog Nacionalnog vijeća, a onda kasnije ću se osvrnuti na neke navode.

Dakle, mi smo današnju raspravu otvorili i pozvali sve vas radi analize zaštite zviždača u državama članicama Europske unije. Kao što svi znate, dugo se godina govori o tome da se zaštite ljudi, zvali ih mi zviždači ili kako god, ja bih rekla ljudi građanske hrabrosti koju uvijek podupirem. Ona košta, to smo svi svjesni i svi znamo, uvijek i u svim sustavima i uređenjima je reći ono što misliš slobodno, koštalo.

Željeli smo otvoriti raspravu o tome da vidimo gdje Hrvatska danas stoji u odnosu na druge članice Europske unije sa zakonodavnog aspekta. Dakle, da li su ta rješenja onakva kakva su u onom pravnom krugu u kojem ćemo mi vrlo brzo biti članica, jer ulazimo u taj jedinstveni pravni prostor.

Danas, budući da ovdje sjede ljudi sa pojedinačnim iskustvima kada su nešto rekli što im se dogodilo, smo imali puno primjera iz prakse. Nemamo usporedan prikaz prakse u tim zemljama, što bi možda moglo biti jedna sljedeća analiza uprave Ministarstva pravosuđa.

Naime, vidjeli smo rješidbe u Americi itd. Mi svi smo vrlo često gledali američke filmove također gdje su ljudi koji su se pobunili protiv nečega, koji su otkrili nešto, poglavito u zaštiti okoliša itd., prolazili vrlo teške situacije. Na filmovima je to završavalo happy endom, ali to je tako na filmu.

Bilo bi dobro napraviti jednu usporedbu prakse, otprilike ovo kao što je bilo u slučaju Koreje. Mislim da ste imali koliko je prijava bilo, koliko je od toga riješeno, koliko je završilo ovim nadoknadama, kompenzacijama itd., jer mi se čini da smo danas puno osobnih slučajeva čuli koji nisu najsretniji, ali zapravo nismo išli na jednu sugestiju što bismo mi možda u našem zakonodavstvu možda još trebali popraviti.

Kao što vidimo, uređenje u našem zakonodavstvu kroz dva zakona je vrlo slično uređenjima zemalja Europske unije koje imaju kontinentalno pravo, a u anglosaksonskom pravu je to nešto drugačije.

Osobno držim da, i mi smo tu napravili pomak naravno, u Zakonu o državnim službenicama po prvi puta je uvedena ta zaštita onih koji prijave nepravilnosti. I zaista su tri osnovna pitanja kako potaknuti ljude da prijavljuju, neće prijavljivat ukoliko ne budu zaštićeni i treće pitanje, kako zapravo spriječiti zloporabu, ne bih rekla ovlasti nego te dužnosti, a onda kasnije i zaštite. Naravno, to ne smije biti strogo jer se time neće stimulirati prijave. I toliko o tome.

Vaša su iskustva ovakva ili onakva, ali ti slučajevi neki su završavali na sudu, donijet je sudski pravorijek, dakle mi moramo nekim institucijama vjerovat. Sudu, državnom odvjetništvu ukoliko procjeni da nema elemenata kaznenoga djela, inače ćemo početi sa optužbama svak svakoga.

Dakle ono što je važno, da se ljude potakne na prijavljivanje nepravilnosti i da ih se u tome zaštiti da zbog toga ne bi trpili posljedice, ali konačnu odluku moramo prepustiti sudovima.

Sad na kraju bih željela nešto reći o našoj, svačijoj odgovornosti za izrečene riječi, jer se onda olako govori. Ne želim da zvuči obranaški, ali najprije gospodin je spomenuo savjetnika.

Zaista je radio jedan savjetnik za korupciju u Ministarstvu pravosuđa, on je bio financiran od britanskog veleposlanstva. Odradio je svoj posao, britansko veleposlanstvo ga je povuklo sa toga posla. Rezultat njegovoga boravka je niz sugestija u odnosu na borbu protiv korupcije koje su i ugrađene u aktualnu Strategiju borbe protiv korupcije.

Jedna od njih, ali do čega bi vjerojatno i sami došli, jest upravo ugrađena u Zakon o kaznenom postupku. To je tzv. prošireno oduzimanje imovinske koristi stečene kazneno djelom, dakle ne direktno na ono koje je stečeno kaznenim djelom već i na svu onu imovinu za koju se ne može dokazat zakonito porijeklo.

I otvorena je rasprava o jednom daljnjem pitanju, a to je ono o čemu je predsjednik govorio, dakle o tome da ukoliko netko posjeduje imovinu, a ne može dokazat njezino porijeklo, da bi već samo posjedovanje same imovine za koju se ne može dokazati zakonito porijeklo bilo kazneno djelo, sui generis, dakle samo po sebi.

Ali to otvara prema pravnim stručnjacima niz dvojbi ustavnih itd. I o tome se treba dakako još razgovarati.

Ja osobno ne bih tu uključivala samo dužnosnike već svakog građanina ove zemlje, jer mi imamo građane koji nisu nikakve dužnosnici ni ništa, a dokulos imaju ogromnu imovinu koja se ne zna od kuda. Međutim, to izaziva neke konotacije, odnosno sjećanje na svojedobno ako se sjećate ispitivanje Komisije za ispitivanje porijekla imovine, pa uvijek ostaje strah hoće li to biti u političke svrhe korišteno ili ne. Ali svakako to pitanje je na stolu za raspraviti.

Dakle, i sada gospodine Apelt, treba imati odgovornost za ono što se kaže. Tu se spominju ljudi imenom i prezimenom. Olako, možemo li vjerovati sve što je napisano da je a priori istina. Postoji istina jedne strane, istina druge strane. Ja sam pročitala razloge za recimo vaš otkaz u nekim drugim novinama, vi ste pisali nešto drugo.

Dakle, istina ima dvije strane. Obično ukoliko smatrate da netko ne provodi pravomoćne sudske odluke podnesite kaznenu prijavu to je kazneno djelo. Slučaj smo imali ovdje pred ovim Vijećem gospodina Matijevića. Tada smo konstatirali, to je bio zaključak vijeća da su institucije po prijavama

radile, ali ono s čime mi nismo bili ovdje zadovoljni to je sa brzinom rada institucija. O tome smo i danas govorili. Dakle, da su neki slučajevi završili pravomoćnim osuđujućim presudama u tim slučajevima.

Neki slučajevi su, odustalo se od kaznenog progona, jer nije bilo elemenata kaznenih djela itd. itd. To smo sve detaljno analizirali. Što se tiče imovinskih kartica sudaca. Ja vam nisam zabranila vama niti bilo kojem vašem kolegi ulazak u ministarstvo. Dakle, ja vam nisam zabranila ulazak u ministarstvo. Ili je netko falsificirao neki moj potpis o tome. Dakle, za vrijeme moga mandata se izmijenio zakon koji je uveo imovinske kartice za suce. Bilo je samo pitanje i moj je stav da mogu biti onako javno obznanjene kako je to i za državne dužnosnike nema razloga da ne bude. Postavilo se pitanje zaštite osobnih podataka i zaštite sudaca u odnosu na to da se tih kartica izdvoje imena obitelji, adrese stanovanja što vam je razumljivo obzirom na posao kojim se suci bave, da i obzirom na to da i progone kriminalce i sude kriminalcima i uvijek je jedna stranka nezadovoljna u postupku, da s te strane ne bi snosili posljedice.

Ono što se dogodilo i dozvolite mi to da kažem jer ne mogu prešutiti. Nakon što sam ja vidjela u novinama, dakle i to nam ne bi trebao biti cilj, dakle objave imovinskih kartica za suce i za dužnosnike jest jedno antikorupcijsko oruđe. Dakle, ako se primijeti jedan nesrazmjerna imovina, a nema zakonitog izvora za stjecanje te imovine, da onda to ukazuje na neku sumnju.

Ali ono što se dogodilo slike sudaca, sa slikama njihove imovine to je oprostite ali najobičniji tračeraj.

Hvala.

PREDSJEDNIK:

Hvala lijepo.

Evo, onda da svi imaju pravo još ukoliko netko osjeća da je izostavio nešto, neću reći revolucionarno, ali ključno za današnju raspravu 30 sekundi.

Gospodin Apelt, gospodin Matijević, gospođa Balenović i to je to. Dajte.

HRVOJE APPELT:

Samo da rezimiram.

Za nas novinare istina je samo jedna, a za vas političare istina ima puno i za vas i za vas stranačke kolege, prvenstveno mislim na još jednog predsjedničkog kandidata gospodina Andriju Hebranga. Ali toliko za ovaj put.

Hvala lijepo.

ANA LOVRIN:

Molim vas, evo sad ste me podsjetili.

Dakle, vi znate, vidite kako je to opasno. Ja ne znam ništa o slučaju, ali vi znate i iznosite vođenje, dakle kazneni postupak. U tom kaznenom postupku sudili su suci u dva ili tri stupnja ne znam. Vi znate i sada javno iznosite samo to, da je netko tko je manje kažnjen ili više kažnjen donator HDZ-a. A što još znate o tom predmetu? Šta znate o dokazima? O elementima? O optužnici?

Dakle, iznijeli ste jednu sumnju tako i ona ostaje u zraku. Ja ne znam, ona može biti ...

.../Upadica sa strane, ne čuje se./...

Vi samo pričajte, ali morate pričati i u Bruxellesu i svagdje. Morate pričati sa argumentima govorim. Dakle, donatora Hrvatske demokratske zajednice, donatora Socijaldemokratske partije, donatora HNS-a ima i oni su svi javno objavljeni. Hoćemo li kod svake priče staviti tko je čij donator. Dakle, govorite o sudskom postupku i o pravomoćnoj ili nepravomoćnoj ne znam presudi.

PREDSJEDNIK:

Gospodin Matijević.

ANA LOVRIN:

I još nešto, samo malo.

PREDSJEDNIK:

Molim vas da ovaj dijalog zaključimo.

ANA LOVRIN:

Ne, ne, ne. Molim vas!

Zapisala sam izjavu ovako. Gospodin Apelt je rekao sljedeće: "Sve se ovo događa zbog političke sprege političara i vlasnika novinara od kojih neki političari ovdje sjede." Vaša rečenica u fonogramu. Na upit, nas smo samo troje političara tu, na upit o sprezi novinara, vlasnika novina i političara vi odgovarate da sam ja nekoga izbacila kad je htio čitati imovinske kartice sudaca.

Je li to sprega vlasnika novina i političara?

HRVOJE APPELT:

.../Govornik nije uključen, ne čuje se./...

PREDSJEDNIK:

Gospodin Matijević i gospođa Balenović i zaključujemo raspravum

MATIJEVIĆ:

Pa ne, evo ja bih samo na kraju htio reći da smo svi koji smo ovdje danas govorili u principu došli do jedne stvari, a to je do funkcioniranja i institucija države i ljudi koji rade na položajima koji se trebaju boriti protiv korupcije i štititi te zviždače.

A ja sam se samo sad javio na kraju za riječ ne da ću se ograditi i ne da stojim iza toga, ali moram reći da je to nešto što sam pročitao danas i jučer u medijima. Mislim da imate najnoviji slučaj zviždača koji bi mogao biti od vitalnog značaja za našu zemlju, a to je donedavni ministar Polančec koji je u medijima prozvao sam vrh ove države.

A osim toga, ministar Polančec je 5 godina bio ministar u Vladi i 5 godina je glavni državni odvjetnik Mladen Bajić savršeno prema njemu radio posao, a sada kada je gospodin Polančec dao ostavku iz ne znam kojih razloga, odjednom je gospodin Polančec našao za shodno govoriti da glavni državni odvjetnik Mladen Bajić ne radi dobro svoj posao.

Pa mislim da su to dvije teze koje bi trebali detaljno zatražiti da se u ovom trenutku izanaliziraju.

PREDSJEDNIK:

Hvala gospodine Matijeviću.

Gospođo Balenović, molim vas doista kratko.

VESNA BALENOVIĆ:

Dobro.

Ja bih samo htjela pitati gospođu Anu, i prije nego je pitam ja bih samo htjela ovako reći. Da je ovo jedan predivan skup, mislim prije nego se rastanemo.

Vidim da puno se tema otvorilo, puno tenzija, puno svega, i ja bih molila ako bi mogli se nalaziti malo češće jer smatram kad bi se nalazili svakih 10-ak dana ili 20 da bi puno stvari riješili u našoj zemlji.

Znači nije ono da smo mi jedan protiv drugog, nego naprosto ove teme koje Hrvoje govori, sa gospođom Anom, ovo je predivno.

Svi ovi koji jesu ovdje, to što sam htjela reći što se tiče skupa, hvala vam šta ste nas pozvali, fantastično.

A pitanje za gospođu Anu, isto jedno ne protiv nje, nego zato što je žena, gospođa Ana stručna i šta je bila i ministrica i prije.

Evo od svih ovih danas naših zviždača, nemojte me krivo shvatiti, moja priča, moja tema je najteža, jer na žalost najveći političari na čelu sa predsjednikom države Mesićem koji su bili zainteresirani za INA-u i za kriminal su bili protiv mene. Znači onaj koji mene proganja 9 godina, to je taj čovjek i još nekoliko neću ih spominjati.

Gospođo Ana, molim vas, evo pred ovim skupom, recite kako bi se postavili kao ministar pravosuđa, a ako država prizna da je, su sudovi pogriješili, od općinskog do ustavnog, i kaže gospođa Balenović je u pravu, a povratka u INA-u nema?

Da li postoji? Da li su u našoj državi od 4 i pol milijuna ljudi, sa svim instrumentima, da li se može napraviti da se pokaže ljudima da se ovaj očajan i vrlo težak slučaj riješi nakon 9 godina? Da li je to moguće?

PREDSJEDNIK:

Evo gospodin Sladoljev, nešto vezano za ovo.

…/Upadica: Vezano za sve./…

VESNA BALENOVIĆ:

Mislim evo ako može gospođa Ana, čisto ovo reći da ne izgubimo nit. Da li je moguće moj slučaj riješiti? Jer ovo je teška blamaža u Europi.

ANA LOVRIN:

…/Govornica udaljena od mikrofona, ne razumije se./…

VESNA BALENOVIĆ:

Ali ovo je Vlada rekla.

ANA LOVRIN:

Ja pretpostavljam da se Vlada je išla u nagodbu. Nemam predmet ispred sebe. Dakle da je moguće …/Govornica udaljena od mikrofona, ne razumije se./… zbog duljine trajanja spora, pa vam je, se htjela nagoditi …/Govornica udaljena od mikrofona, ne razumije se./… išli na Strasbourg, a ovo očitovanje dala u meritumu spora, kako ja kao pravnik iščitavam iz onoga što sam ovdje od vas čula.

Svakako u nagodbi se može razgovarati …/Govornica udaljena od mikrofona, ne razumije se./… ukoliko je u nekom dijelu vama dao za pravo da se Vlada, odnosno država s vama nagodi. Ali meni je teško govoriti, jer ne znam detalje.

VLADA BALENOVIĆ:

Vlada je napisala da su sudovi to riješili.

PREDSJEDNIK:

Gospodin Sladoljev, gospodin Zuber i gotovo.

Kratko molim vas.

SREĆKO SLADOLJEV:

Činjenica je da je stanje u društvu loše, zaista loše, bez obzira šta mi ovdje govorimo, iznosimo argumente i protuargumente. Napravimo nešto, popravimo situaciju u društvu.

Evo samo toliko s moje strane.

PREDSJEDNIK:

Hvala.

Gospodin Zuber.

ROBERT ZUBER:

Ja mislim da bi možda prijedlog ovaj moj u vašem Vijeću trebao biti da krenete od ovog Vijeća, jer primjerice vi ste spomenuli slučaj kolege Stankovića. Mislim da Vijeće ne bi trebalo šutke prijeći preko toga da mu još uvijek u njegovoj karijeri stoji opomena pred otkaz, jer je pred vama govorio.

I da bi isto tako trebali imati u vidu da budete spremni na reakciju ukoliko i mi dobijemo sada već vjerojatno i otkaz zato što smo pred vama, pred vašim Vijećem razgovarali, a i ovi ljudi koji ovdje su puno hrabriji što smo rekli od nas, da kada pred barem vašim Vijećem govore ne budu kažnjeni, i mislim da je to za vaše Vijeće vrlo važno.

Hvala.

PREDSJEDNIK:

Hvala gospodine Zuber.

I završno na temelju svega rečenog, gospođa Dujmović i gospodin.

Izvolite.

_____:

Još jednom apeliram da država u zaštiti zviždača ponudi više od dva tjelohranitelja.

PREDSJEDNIK:

Hvala lijepo.

Gospođa Marina Dujmović.

Gospodin Dubravica. Ne.

Gospođa Dujmović, državna tajnica u Ministarstvu pravosuđa.

MARINA DUJMOVIĆ VUKOVIĆ

Pa ja bih se vratila na analizu zaštite zviždača.

Dakle ova analiza koju smo danas prezentirali, ustvari jedan temelj iz kojeg ćemo krenuti u moguća poboljšanja zakonodavnog okvira, kao što se iz ove današnje rasprave vidjelo postoji. Možda nam je francuski model najbliži, tako da bismo poradili u tom smjeru i utvrdili koja su najbolja rješenja za našu sredinu. Osim toga, što se vidjelo danas iz ovih izlaganja, jer gotovo svi sugovornici, sudionici rasprave su rekli da bi trebalo ojačati i samu percepciju javnosti u odnosu na to tko su zviždači, zašto su oni potrebni u društvu. Pa bi trebalo poraditi i pokušat ćemo osmisliti kako ojačati tu svijest građana o tome, ali i nastojati kvalitetnije implementirati postojeće zakonodavstvo.

U odnosu na postupak pred sudom u Strasbourgu, moram reći da je to postupak koji je prema pravilima suda u Strasbourgu povjerljive naravi i mi se ovdje o njemu apsolutno ne možemo očitovati i to jednostavno bi bilo kršenje pravila suda, što mi sebi zaista ne možemo dopustiti.

Međutim, ono što jest isto važno reći da ministar Šimonović nema običaj i ne komentira pojedinačne presude, posebno nepravomoćne, ali ni pravomoćne.

Osim toga bi vas sve zamolila, budući da je kampanja antikorupcijska kojoj je Ministarstvo pravosuđa provelo utvrđeno je da u financiranju te kampanje, načinu na koji je ta kampanja financirana nije bilo nikakvih nezakonitosti.

Pa da tu kampanju onda podržite, jer upravo ta kampanja ide prema tome da se ojača integritet i svijest, vjerodostojnost svakog čovjeka.

Dakle to je kampanja koja tako široko edukativno gleda i koja se nastavlja.

Eto.

PREDSJEDNIK:

Hvala gospođo Dujmović.

Evo završno ja se zahvaljujem svima na doprinosu današnjoj raspravi. Posebno gospodinu Dubravici koji je zaista uložio veliki trud u pripremi ovog materijala, ali i svim diskutantima koji su ukazali nekoliko osnovnih činjenica.

Prva je da poticanje građana da u dobroj vjeri prijavljuju korupciju je nešto bez čega borbe protiv korupcije nema.

Kako poticati građane da prijavljuju na korupciju? Prije svega tako da im se osigura zaštita nakon što to učine.

Treće u Hrvatskoj postoji zakonski okvir koji ne odstupa bitno od drugih zemalja u kojima je uređeno ovo pitanje ali ono što je najveći problem to je primjena zakonskog okvira u praksi jer ovi primjeri koje smo danas ovdje čuli, građana koji su to učinili pokazuju da oni nisu zaštićeni. Prema tome, sa time ne možemo biti zadovoljni.

Osnovno, u vraćanje povjerenja građana je funkcioniranje sustava dakle od policije, preko državnog odvjetništva do sudstva gdje bi u najkraćem mogućem roku trebalo donositi pravomoćne osuđujuće presude i oduzimati svu nezakonito stečenu imovinu što će biti sigurno najbolja antikorupcijska kampanja, a naravno kada bude takva kampanja uspješna onda će i dodatno kampanja antikorupcija „To nisam ja“ o kojoj govori gospođa Dujmović imati većeg odjeka i naravno da treba podržati i kampanju Ministarstva pravosuđa koja se provodi.

Istovremeno poticati građane na borbu protiv korupcije nije moguće bez medija, a to mediji mogu govoriti samo ako im je dozvoljeno da govore, i apsolutno sloboda medija je preduvjet uspješne borbe s korupcijom i ovo Nacionalno vijeće je do sada reagiralo kada je bila ta sloboda ugrožena, očitovalo se i

gospodinu Zuber i na prijetnje gospodinu Stankoviću pisanim pute odmah kada je to bilo prema tome, ja sa nadam da vi zbog toga što ste danas govorili nećete imati nikakvih problema, ukoliko budete imali ovo Nacionalno vijeće je spremno stati u vašu zaštitu.

Smatram da ova naša današnja tematska sjednica treba biti uvod za nastavak rasprave po svim političkim strankama bez obzira da li one lijevo ili desno, udrugama da pokažu na neki način spremnost da donesemo najbolji zakonodavni okvir za borbu protiv korupcije.

Iz tog razloga fonogram ćemo uputiti svim parlamentarnim strankama, svima pozvanim na ovaj skup da na jednaki način nastave voditi raspravu i da u jednom razumnom roku donesemo najkvalitetnije rješenje ovdje u Hrvatskom saboru.

Recite gospodin Zuber.

ROBERT ZUBER:

Ja bih samo na ovo što ste rekli, vjerojatno za vijeće frustrirajuće, ali kolegi Stankoviću i dan danas stoji opomena pred otkaz unatoč vašem pismenom očitovanju, ali moram vas upozoriti i na ono što je kolega Knežević rekla opomene nisu dobili samo nas troje nego kolegica Mikleušević koja za 20 dana ima roditi.

Možda je frustrirajuće ali je činjenica, nije izbrisana opomena.

PREDSJEDNIK:

Zaključujem sjednicu i zahvaljujem se svima na doprinosu.

SJEDNICA JE ZAVRŠENA U 13,30 SATI.